

Tampereen toiminnan ja talouden katsaus 08/2023

Julkaisija:

Tampereen kaupunki, Konsernihallinto

PL 487, 33101 Tampere

www.tampere.fi/talous

Kannen suunnittelu: Tampereen kaupunki, Veli-Matti Lahdenniemi

Kannen kuva: Marko Kallio / Skyfox

Julkaisu on saatavissa sähköisesti osoitteessa:

www.tampere.fi/talous

Tampereen toiminnan ja talouden katsaus 08/2023

SISÄLLYS

KONSERNIJOHTAJAN KATSAUS.....	5
--------------------------------------	----------

KAUPUNGIN TOIMINTA JA TALOUS.....	9
--	----------

Kaupungin tuloslaskelma.....	9
Verotulot.....	12
Valtionosuudet.....	14
Henkilöstö.....	15
Hankinnat.....	20
Rahoituslaskelma.....	22
Investoinnit.....	25
Tase.....	28

KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	32
---	-----------

Konsernivälitilinpäätös	32
Konserniennuste	34
Konsernin rahoituslaskelma	37
Konsernitase	40

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU	44
Olennaiset poikkeamat talousarvioon.....	45
Talousarvion toiminnan tavoitteiden toteutuminen.....	51
Sivistyspalvelujen palvelualue	52
Kasvatus- ja opetuslautakunta	52
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	55
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue	58
Elinvoima- ja osaamislautakunta	58
Asunto- ja kiinteistölautakunta.....	64
Kaupunkiympäristön palvelualue	68
Yhdyskuntalautakunta	68
Joukkoliikennelautakunta.....	75
Konsernihallinto	77
Yhteiset erät.....	79
Taseyksiköt.....	81
Tampereen Vesi	81
Tampereen Kaupunkiliikenne.....	84

TALOUDESSA VÄHÄÄN AIKAAN VIIMEINEN HYVÄ VUOSI?

Kuluvan vuoden alkuperäisen talousarvion tulos päättyi 0-tulokseen ja vuoden aikana kaupunginvaltuuston tekemien muutosten jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 20,8 milj. euroa. Tammi-elokuun toteuman perusteella laadittu tilinpäätösennuste on 40 milj. euroa ylijäämäinen. Muutettua talousarviota parempi ennuste aiheutuu lähinnä poikkeuksellisen hyvän verotulokehityksen ja erityisesti positiivisen kunnallisverokertymän vuoksi.

Kaupungin yhteenlaskettu toimintakate on toteutumassa 14,1 milj. euroa talousarviota parempana. Positiivinen ylitys aiheutuu erityisesti maankäyttösopimuskorvausten talousarviota suuremmasta kertymästä ja myös maavuokratuottoja kertyy arvioitua enemmän. Verotuloarviota nostettiin kesäkuun talousarviomuutoksessa 37 milj. eurolla ja positiivinen verotulokehitys parantaa koko vuoden tulosennustetta merkittävästi.

Kuluvan vuoden osalta myönteistä on myös se, että vuosikatteen suhde nettoinvestointeihin on muodostumassa hyvälle tasolle. Nettoinvestointeja on kertymässä 234,5 milj. euroa, mikä alittaa talousarvion 38,6 milj. eurolla. Investointien alitus aiheutuu lähinnä talonrakennushankkeiden lykkääntymisestä. Vuosikate kattaa investoinneista 72 prosenttia, mikä on voimakkaasti kasvavassa kaupungissa hyvä taso.

Kaupungin lainamäärä on vähenemässä kuluvana vuonna huomattavan paljon. Lainamäärä on putoamassa peräti 82,7 milj. eurolla ja asukaskohtainen lainamäärä on laske-massa 386 eurolla. Asukaskohtaisen lainakannan arvioidaan olevan vuoden lopussa 3 333 euroa. Vuoden 2023 osalta taloudesta on tulossa tasapainoinen.

Vaikka kuluvasta vuoden taloudesta on tulossa koko kuntakentällä pääasiassa varsin hyvä, niin sekä Tampereen että pääosan kuntia talousnäkyvät heikkenevät nopeasti jo vuonna 2024. Valtiovarainministeriö arvioi optimistisesti kuntatalouden olevan ensi vuonna noin miljardi euroa paremman, mitä Kuntarahoitus on arvioinut. Suurten kaupunkien talousarviovalmisteluista tihkuneiden tietojen perusteella Kuntarahoituksen arvio kunta-taloudesta on huomattavasti lähempänä todellisuutta.

Kaupungin investointitarpeet eivät olennaisesti laske lähivuosina, mutta tulorahoituksen taso on jäämässä nykyistä tasoa matalammaksi. Tämän vuoksi kaupungin investointien toteuttamisessa on noudatettava tarkkaa harkintaa, jotta kaupungin lainamäärä ei kasvaa hallitsemattomasti. Kaupungin ei tule kuitenkaan kategorisesti supistaa investointitasoa, jotta kaupunki ei omilla toimilla heikkennä jo muutoinkin vaikeuksissa olevaa rakennusteollisuutta.

Lähivuosien talousnäkömät ovat hyvin huolestuttavat, mikä on otettava huomioon kaupungin toiminnan ja talouden tulevien vuosien suunnittelussa. Tämän vuoksi on välttämätöntä pidättäytyä uusista pysyvistä menojen lisäyksistä ja myös nykyistä palvelutarjontaa joudutaan tarkastelemaan kriittisesti.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintakate, milj. €	-377,0	-1 442,5	-604,0	-590,0
Nettomenojen kasvu, %	-59,9	2,7	-58,1	-59,1
Vuosikate, milj. €	147,5	142,3	149,2	168,9
Vuosikate / poistot, %	180,5	114,3	115,8	131,1
Tulos, milj. €	65,8	17,8	20,3	40,0
Toiminnan ja investointien rahavirta, 5 vuotta (milj. €)	-190,7	-321,9	-295,8	-233,0
Investoinnit (netto), milj. €	-123,0	-232,5	-273,1	-234,5
Investointien tulorahoitus, %	119,9	61,2	54,6	72,0
Lainat, milj. €	788,2	925,9	932,0	843,2
Lainat, € / asukas	3 117	3 718	3 728	3 333
Verorahoituksen kasvu, %	-51,3	5,9	-53,4	-53,2
Asukasmäärä	252 872	249 009	250 000	253 000

Työllisyystilanne on hieman heikentynyt

Tampereen työllisyystilanne kohentui vuoden 2022 aikana, ja työttömyysaste säilyi vaakaana noin kymmenessä prosentissa alkuvuoden 2023. Kesällä tilanne heikkeni hieman, mutta elokuussa työttömyysaste koheni alle 11 prosenttiin (10,8 %), myös työnhakijoiden määrä laski hieman edeltävistä kuukausista 13 359 henkilöön. Vuodentakaiseen tilanteeseen verrattuna työttömyys kuitenkin lisääntyi noin 1 400 henkilöllä.

Työttömien määrät ovat säilyneet melko tasaisina alkuvuonna niin nuorten, yli 50-vuotiaiden, ulkomaalaisten kuin pitkäaikaistyöttömien keskuudessa. Elokuussa työttömänä oli

1 627 alle 25-vuotiasta, 3 622 yli 50-vuotiasta, 1 623 ulkomaalaista ja 4 181 pitkäaikaistyötöntä. Vuodentakaiseen verrattuna määrät ovat hieman nousseet.

Heikkenevä taloustilanne voi vaikeuttaa työllisyystilannetta tulevaisuudessa. Tätä voi osaltaan ennakoida avoimien työpaikkojen määrä, joka heikentyi edellisvuodesta.

Kaupungin kasvu jatkuu voimakkaana

Kaupungin kasvu on jatkunut yhä voimakkaana ja keväällä ylittyi 250 000 asukkaan raja. Kuluneena vuonna Tampere on elokuun loppuun mennessä kasvanut 3863 uudella asukkaalla, mikä on noin 800 asukasta enemmän kuin edellisvuonna samaan ajankohtaan mennessä. Kasvu perustuu kuntien väliseen ja maahanmuuton muuttovoittoon, sillä syntyvyys on pysynyt yhä alhaisissa lukemissa. Kaupunki on toivottanut tervetulleeksi kasvun myötä runsaasti uusia kansainvälisiä tamperelaisia. Noin puolet väestönkasvusta muodostuu nettomaahanmuutosta.

Vetovoimainen kaupunki säilyttää yhä paikkansa Suomen suosituimpana asuinpaikkana ja on Suomen suositelluin opiskelukaupunki. Tampere on yhä vahvistanut asemaansa yritystapahtumien ja kongressien järjestämispäikkana ja järjestettyjen tapahtumien määrän odotetaan loppuvuodesta ylittyvän vuoteen 2022 nähden.

Kaupungin kasvaessa liikkumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Liikkumisen tulee olla sujuvaa kaikilla kulkumuodoilla. Viime vuosina on tehty merkittäviä panostuksia joukkoliikenteeseen, ja joukkoliikenteen suosio onkin kasvanut kaupunkilaisten keskuudessa vuoden takaiseen verrattuna. Nysse-liikenteessä tehtiin tammi-elokuussa noin 32,4 miljoonaa nousua, mikä on noin 23 % enemmän kuin viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla. Myös kävellen ja pyörällä taitettujen matkojen suosio on kasvanut. Lisäksi raitiotien laajentamissuunnitelma Pirkkalaan ja Linnainmaalle on edennyt suunnitellusti.

Kasvavassa kaupungissa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että keskusta säilyy viihtyisänä ja saavutettavana. Keskustan saavutettavuuden parantamiseen tähtäävä liikennejärjestelmäsuunnitelma on edennyt aikataulun mukaisesti ja suunnitelmaluonnoksen ennustetaan valmistuvan vuoden 2023 loppuun mennessä. Tyytyväisyys keskustan katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoon on myös parantunut vuoteen 2022 verrattuna. Ympäristöstä huolehtiminen ja luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ovat keskeisiä tavoitteita Tampereella. Luonnon monimuotoisuutta kuvaavat seurantaindikaattorit on pääosin määritetty ja monimuotoisuuden perustilaseuranta on aloitettu kartoittamalla Länsi-Tampereen suuralueen luontotyypit ja tekemällä linnustoselvityksiä keskeisillä alueilla.

Asemakaavoituksella mahdollistetaan Tampereelle pientalorakentamista, ja tässä tavoitteessa on kuluneena vuonna edetty suunnitellusti. Kaupungin kestävästä kasvusta tavoitteena on suunnata asumista joukkoliikennevyöhykkeille ja aluekeskuksiin ja tässä tavoitteessa on onnistuttu hyvin, kun asemakaavoitusohjelman mukaisesti 82 prosenttia asumisen asemakaavoista sijoittuu näille alueille. Asunto- ja maapolitiikan linjausten mukaisessa asuntotuotannossa jäätäneen tavoitteesta, jonka mukaan kohtuuhintaisia asuntoja pitäisi valmistua vuoden loppuun mennessä 716. Elokuun arvion mukaan kohtuuhintaisia asuntoja valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä 534. Asuinalueiden kehittämistyö edistyy tavoitteiden mukaisesti ja Kaukajärvi-Annalan kaupunginosaohjelma on käynnissä. Kaupunkitasoista kaupunginosaohjelmien työryhmää ollaan käynnistämässä parhaillaan.

Kaupungin tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Soteuudistuksen jälkeen kaupungin tehtävissä korostuu yhä vahvemmin asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Tampere on lähtenyt viemään uutta rooliaan eteenpäin monella rintamalla. Tärkeää on, että työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen ja koko kaupunkiyhteisön kanssa.

KAUPUNGIN TULOSLASKELMA

Milj. euroa	Tot. 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot				
Myyntitulot	109,9	244,3	162,4	166,6
Maksutulot	23,4	100,4	35,0	39,6
Tuet ja avustukset	20,2	62,6	36,6	34,1
Vuokratulot	71,4	85,6	103,7	107,5
Muut toimintatulot	21,0	23,3	27,0	32,6
Tulot yhteensä	246,0	516,3	364,6	380,3
Valmistus omaan käyttöön	2,4	5,1	5,4	5,4
Toimintamenot				
Henkilöstömenot	-296,3	-686,1	-448,6	-445,4
Palkat ja palkkiot	-238,2	-547,2	-360,0	-357,1
Henkilösivukulut	-58,2	-138,9	-88,6	-88,3
Eläkekulut	-48,8	-118,5	-73,9	-73,6
Muut henkilösivukulut	-9,4	-20,4	-14,7	-14,7
Palvelujen ostot	-201,1	-994,1	-323,3	-327,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24,3	-64,6	-41,6	-41,7
Avustukset	-42,9	-104,8	-64,3	-65,7
Vuokramenot	-59,0	-109,6	-90,7	-90,0
Muut toimintamenot	-1,7	-4,7	-5,5	-5,3
Menot yhteensä	-625,4	-1 964,0	-974,0	-975,6
Toimintakate	-377,0	-1 442,5	-604,0	-590,0
Verotulot	469,6	1 192,3	673,0	677,0
Valtionosuudet	37,4	373,9	56,2	56,2
Rahoitustulot ja -menot	17,5	18,6	24,0	25,7
Vuosikate	147,5	142,3	149,2	168,9
Suunnitelmapoistot	-81,7	-124,4	-128,8	-128,9
Tilikauden tulos	65,8	17,8	20,3	40,0

Tuloslaskelman toteuma ja tilinpäätösennuste

Tuloslaskelma ei ole vertailukelpoinen edellisvuoteen vuodenvaihteessa toteutuneen sote-uudistuksen takia.

Tilikauden tulosennuste on 40,0 milj. euroa ylijäämäinen. Tuloksen ennustetaan toteutuvan 19,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mitä selittää erityisesti toimintatuottojen ylitykset. Tilikauden tulosennuste on 22,2 milj. euroa edellisvuotta parempi.

Toimintakatteen tilinpäätösennuste on 14,0 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatuottojen 15,7 milj. euron (4,3 %) ylityksen taustalla ovat erityisesti pysyvien vastaavien myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 1,7 milj. euroa budjetoitua suurempina.

Verorahoituksen ennustetaan toteutuvan 4,0 milj. euroa budjetoitua parempana kunnallisverojen takia. Verotulojen ja valtionosuuksien tarkempi analyysi löytyy katsauksesta tuottojen ja kulujen analyysin jälkeen.

Vuosikatteen 168,9 milj. euron ennuste kattaa ennustetut suunnitelmapoistot 131-prosenttisesti. Poistojen ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisena. Poistojen kasvuun vaikuttaa kaupungin korkea investointitaso.

Tuotot

Myyntituottojen tilinpäätösennuste on 4,3 milj. euroa (2,6 %) budjetoitua parempi, mitä selittää erityisesti kaupunkiympäristön palvelualueen myyntituottojen ylitys.

Maksutuottojen ennustetaan toteutuvan 4,6 milj. euroa (13,2 %) muutettua talousarviota parempana maankäyttösopimuskorvausten takia.

Tuet ja avustukset toteutuvat ennusteen mukaan 2,6 milj. euroa (7,0 %) budjetoitua pienempänä. Suurimmat tukien ja avustusten alitukset kohdistuvat sivistyspalvelujen palvelualueelle.

Vuokratuottojen ennuste ylittää muutetun talousarvion 3,8 milj. eurolla (3,6 %), mikä selittyy pääosin maa-alueiden vuokratuotoilla.

Muiden toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 5,6 milj. euroa (20,8 %) budjetoitua suurempina pääosin pysyvien vastaavien myyntivoittojen takia.

Kulut

Henkilöstökulujen tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 3,2 milj. eurolla. Ennusteessa on arvioitu kunta-alan palkkaratkaisun lisäkustannusvaikutuksen olevan noin

7,9 milj. euroa vuonna 2023. Henkilöstömenojen tarkempi analyysi löytyy kohdasta Henkilöstö.

Materiaali- ja palveluostojen ennuste on 4,4 milj. euroa budjetoitua suurempi, mitä se liittää erityisesti palveluostojen ylitykset sivistyspalvelujen palvelualueella. Palvelujen ostot sekä Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmien analysointi löytyy kohdasta Hankinnat.

Avustuskulujen ennustetaan ylittyvän 1,4 milj. euroa (2,2 %) työmarkkinatuen kuntasuuden 2,0 milj. euron ylityksen vuoksi.

Vuokrakulujen ennustetaan toteutuvan 0,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Alitukset kohdistuvat pääosin rakennusten ja huoneistojen vuokrakuluihin.

Muiden toimintakulujen ennustetaan toteutuvan lähes budjetoidusti.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tot. 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023
Toimintatuotot / Toimintakulut*, %	39	26	39
Vuosikate / Suunnitelmapoistot, %	180	114	131
Vuosikate, euroa / asukas	583	571	668
Asukasmäärä	252 872	249 009	253 000

*Kuluista on vähennetty Valmistus omaan käyttöön -erän kautta tehdyt oikaisut

Verotulot

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Kunnallisvero	346,4	953,9	467,0	471,0
Kiinteistövero	51,1	99,6	106,0	106,0
Yhteisövero	72,1	138,8	100,0	100,0
Yhteensä	469,6	1 192,3	673,0	677,0

Verotulojen toteuma ja tilinpäätösennuste

Tilikauden 2023 verotulojen kokonaiskertymäksi arvioidaan 677 milj. euroa, mikä on 4 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän ja 47 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Ennustetta ei ole muutettu kesäkuun raportoinnin jälkeen.

Verotulojen kertymäarvio pohjautuu Kuntaliiton kuntakohtaiseen veroennustekehikoon elokuulta 2023.

Elokuun loppuun mennessä verotuloja on tilitetty yhteensä lähes 470 milj. euroa.

Vanhoilta verovuosilta (eli ennen verovuotta 2023) kertyy verotuloja korkeammilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Tämä nostaa verotilityksen tasoa selvästi kalenterivuonna 2023. Ensi vuonna vanhojen verovuosien positiivinen vaikutus käytännössä poistuu ja näin ollen kehitys on negatiivinen. Tämän ns. verohännän euromäärä riippuu pääasiassa maksettavan verotulon 2022 määrästä ja miten verovuoden jäännösverot kertyvät.

Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 4 milj. euroa muutettua talousarviota enemmän. Kuluvan vuoden ennakoverot ovat kehittyneet myönteisesti ja erityisesti palkkasumman kasvu on ollut voimakasta suurelta osin sopimuskorotusten ansioista. Vuoden 2022 verotus valmistuu lokakuun lopussa 2023. Sote-uudistuksen yhteydessä kaikkien Manner-Suomen kuntien veroprosentteja leikattiin 12,64 %-yksiköllä. Tampereen veroprosentti vuonna 2023 on siten 7,61.

Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 100 milj. euroa. Ennusteeseen liittyy kuitenkin epävarmuutta. Tammi- ja helmikuussa kertyi verovuoden 2022 lisäennakoita ennustettua paremmin, mutta kesästä alkaen yritykset ovat alentaneet maksettuja ennakoveroja, ja tämä on näkynyt yhteisöveron tilityksissä viime kuukausina.

Kiinteistöverotuloja ennustetaan kertyvän 106 milj. euroa. Verotulot kasvavat viime vuodesta 6,4 milj. euroa (6,4 %). Reipas kasvu johtuu rakennuskustannusindeksin nousun aiheuttamasta jälleenhankinta-arvojen korotuksesta. Rakennuskustannusindeksin nousu on suurempi kuin koskaan aiemmin kiinteistöverotuksen historian aikana.

Kuukausitilitysten vertailua tilikausien välillä vaikeuttaa koronapandemia vuonna 2021, verotuksen joustavaan valmistuminen ja vuonna 2023 sote- ja pela-uudistuksen vaikutukset. Vuonna 2020 muutokset kiinteistöverotuksessa siirsivät noin 9 milj. euroa kiinteistöverotuloja alkuvuodelle 2021. Yhteisöverotulojen vuosien välisessä vertailussa tulee huomioida, että kuntien jako-osuuden nosto 10 %-yksiköllä vuosina 2020–2021 koronapandemian takia. Vuonna 2023 kertyy ns. verohäntiä, mikä näkyy tammi-helmikuun kunnallisverotilityksissä ja tulee näkymään loppuvuonna.

Kuukausitilitysten yhteissummat kolmelta vuodelta löytyvät seuraavalta sivulta.

Valtionosuudet

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Peruspalvelujen valtionosuus	-39,2	179,5	-58,8	-58,8
Veromenetysten kompensaatio	24,2	115,9	36,3	36,3
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	52,4	78,4	78,6	78,6
Yhteensä	37,4	373,9	56,2	56,2

Valtionosuuksien toteuma ja tilinpäätösennuste

Valtionosuuksia ennustetaan saatavan päätösten mukaisesti yhteensä 56,2 milj. euroa. Ennuste ei ole muuttunut huhtikuun raportoinnin jälkeen.

Vuonna 2023 tapahtui kautta aikojen suurin muutos kuntien valtionosuusjärjestelmässä, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa ja kuntien valtionosuuksia siirrettiin hyvinvointialueille. Tampereen kaupungin peruspalvelujen valtionosuus painui lähes 60 milj. euroa negatiiviseksi sote-uudistukseen liittyvän muutosrajoittimen (-53,8 milj. euroa) ja siirtymätasauksen (-17,9 milj. euroa) johdosta.

Peruspalvelujen valtionosuuden ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Muutettu talousarvio vastaa valtiovarainministeriön 29.12.2022 valtionosuuspäätöstä.

Sote-siirtolaskelmat päivitetään vuoden 2023 aikana. Lopullinen siirtolaskelma määrittää sen, kuinka paljon rahoitusta kunnat ja hyvinvointialueet saavat valtiolta vuodesta 2024 lukien ja samalla oikaistaan takautuvasti myös vuoden 2023 rahoitusta. Vuoden 2023 rahoituksen oikaisu toteutetaan vuosina 2024 ja 2025 eli vuonna 2023 saatavat valtionosuudet eivät tältä osin muutu.

Veromenetysten kompensatiota ennustetaan saatavan muutetun talousarvion mukaisesti. Kompensatio erotettiin peruspalvelujen valtionosuudesta vuodelle 2020. Verovähennyksistä ja muista valtion päättämistä veroperustemuutoksista johtuva kunnallisverotulojen menetys kompensoidaan nykyisin kunnille valtionosuuden yhteydessä. Vuodesta 2010 lähtien Tampereelle kertyneet verotulomenetysten kompensatiot ovat vuonna 2023 noin 36 milj. euroa (2022: 115,9 milj. e); sote-uudistus leikkasi myös tätä erää.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksia ennustetaan saatavan muutetun talousarvion mukaisesti 78,6 milj. euroa.

Valtionosuudet sekä esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvaukset tilitetään kunnille kuukausittain tasaerinä. Vuoden aikana tehtyjen muutospäätösten tilitykset toteutetaan tasasuuruusina erinä jäljellä oleville kuukausille.

Henkilöstö

Henkilöstömenot (milj. euroa)	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Palkat ja palkkiot	-238,2	-547,2	-360,0	-357,1
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-48,8	-118,5	-73,9	-73,6
Muut henkilösivukulut	-9,4	-20,4	-14,7	-14,7
Yhteensä	-296,3	-686,1	-448,6	-445,4

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet

Henkilöstömenot olivat elokuun lopussa 296,3 miljoonaa euroa. Taloudellisiin syihin perustuvien palkattomien vapaiden (3 679 henkilötyöpäivää) palkka- ja sivukuluja vähentävä vaikutus oli tammi-elokuussa 0,3 miljoonaa euroa.

Tammi-elokuussa 2023 palkallisten henkilötyövuosien määrä oli 5 418 henkilötyövuotta. Palkalliset henkilötyövuodet kuvaavat sitä panosta, josta kaupungille aiheutuu henkilöstömenoja. Määrä on 3 289 henkilötyövuotta pienempi kuin edellisenä vuonna. Vakinaisen henkilöstön palkalliset henkilötyövuodet vähenivät 2 550 henkilötyövuotta vuoden 2022 vastaavaan ajankohtaan nähden. Sijaishenkilöstön henkilötyövuodet vähenivät 616 henkilötyövuodella (-51,2 %) ja muun määräaikaisen henkilöstön henkilötyövuodet 121 henkilötyövuodella (-12,5 %). Palkkatuetun henkilöstön henkilötyövuosien määrä väheni 1 henkilötyövuotta (-1,2 %).

Henkilöstömenojen tilinpäätösennuste on 445,4 miljoonaa euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 3,2 miljoonaa euroa (0,7 %). Yksityisten alojen sopimusratkaisut vaikuttavat kunta- ja hyvinvointialojen aiemmin sovittuihin palkankorotuksiin (ns. perälautaratkaisu). Ennusteessa on arvioitu kunta-alan palkkaratkaisun lisäkustannusvaikutuksen olevan noin 7,9 miljoonaa euroa vuonna 2023. Edelliseen vuoteen nähden henkilöstömenojen ennustetaan vähenevän 240,7 miljoonaa euroa (35,1 %).

Palkallisten henkilötyövuosien ennuste vuodelle 2023 on 8 227 henkilötyövuotta, josta palkkatuetun henkilöstön osuus on 183 henkilötyövuotta. Ennuste alittaa muutetun talousarvion 45 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosien ennustetaan vähenevän 4 979:lla (-37,7 %) vuoteen 2022 nähden. Sekä palkallisten henkilötyövuosien että henkilöstömenojen laskua selittää Pirkanmaan hyvinvointialueen toiminnan aloitus 1.1.2023.

Palkalliset henkilötyövuodet	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Sosiaali- ja terveystalouden palvelualue	-	4 523	-	-
Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta	-	4 523	-	-
Sivistyspalvelujen palvelualue	3 480	5 007	5 201	5 281
Kasvatus- ja opetuslautakunta	2 845	4 050	4 222	4 302
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	635	957	979	979
Elinvoiman ja kilpailukykyyn palvelualue	1 224	1 898	1 953	1 867
Elinvoima- ja osaamislautakunta	1 188	1 849	1 896	1 814
Asunto- ja kiinteistölaikunta	36	50	57	53
Kaupunkiympäristön palvelualue	221	318	361	348
Yhdyskuntalautakunta	203	293	333	321
Joukkoliikennelaikunta	17	25	29	27
Konsernihallinto	201	333	313	290
Liikelaikokset	294	451	443	441
Tampereen Kaupunkiliikenne	183	295	279	277
Tampereen Vesi	111	157	164	164
Pirkanmaan pelastuslaitos	-	675	-	-
Yhteensä	5 418	13 206	8 272	8 227

Merkittävimmät muutokset muutettuun talousarvioon nähden

Kasvatus- ja opetuslautakunnan henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan yhteensä 0,4 miljoonaa euroa muutettua talousarviota suurempina. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstökulujen 1,1 miljoonan euron ylitykset aiheutuvat sijaiskustannuksista, palkkaratkaisun järjestelyvaraerän vaikutuksesta sekä palvelutarpeen kasvusta. Perusopetuksen henkilöstökulujen ennuste on 0,7 miljoonaa euroa budjetoitua parempi, hankerahoituksella katettavan toiminnan ennustemuutoksen takia. Mikäli sijaiskulut toteutuvat loppuvuonna yhtä korkealla tasolla kuin kevätlukukaudella, niin riski perusopetuksen henkilöstömenojen ylitykselle vuoden lopussa on olemassa. Palkallisten henkilötyövuosien ennuste on 80 henkilötyövuotta muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelutarpeen kasvusta. Ylityksestä 53 henkilötyövuotta on hankerahoitteisia ja 27 omarahoitteisia. Varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen saatiin 2022 merkittävästi hankerahoitusta, josta osa on otettu käyttöön vasta vuoden 2023 alusta. Hankerahoituksesta pääosa on saatu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseen sekä tuen lainsäädännön toimeenpanoon. Tavoitteena on ollut palkata opettajia, erityisopettajia ja avustajia.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan henkilöstömenojen ja palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisena. Nuorisotyöhön on saatu rahoitusta kauppakeskuksen nuorisotilan avaamiseksi. Uuteen nuorisotilaan palkataan neljä nuoriso-ohjaaja, joiden osalta henkilöstökustannukset on huomioitu ennusteessa.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 3,7 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 87 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempinä. Ennusteeseen sisältyy poikkeamia palveluryhmätasolla.

Ammatillisessa koulutuksessa henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,5 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 5 henkilötyövuotta alle muutetun talousarvion projektitoiminnan ennusteen takia.

Työllisyys- ja kasvupalveluissa henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 3,2 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 74 henkilötyövuotta alle muutetun talousarvion. Henkilöstömenojen alitus ennusteessa aiheutuu palkkatukityöllistämisestä sekä rekrytointien viivästyemisestä. Henkilöstösuunnitelmassa varauduttiin palveluohjaajien (30 htv) rekrytointiin siirtymävaiheen ajaksi, kunnes TE-palvelut siirtyvät pysyvästi kuntiin. Palkkatuen lainsäädännön uudistuksen voimaantulo on viivästynyt, minkä takia tarve palveluohjaajien rekrytoinnille ei ole realisoitunut.

Asunto- ja kiinteistölautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,3 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 4 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempänä.

Joukkoliikennelautakunnan osalta henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan olennaisesti muutetun talousarvion mukaisesti. Kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun kustannusvaikutus on huomioitu ennusteessa. Palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan muutetun talousarvion mukaisena.

Yhdyskuntalautakunnan osalta henkilöstömenojen ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan alittavan muutetun talousarvion 11 henkilötyövuotta. Henkilöstömenojen ennusteeseen vaikuttaa kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun kustannukset.

Konsernihallinnon henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,5 miljoonaa euroa ja palkallisten henkilötyövuosien 23 henkilötyövuotta muutettua talousarviota pienempinä. Muutos tulee useasta eri yksiköstä ja johtuu mm. viivästyneistä rekrytoinneista sekä projektien aikataulumuutoksista.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen henkilötyövuodet ovat kehittyneet lähes suunnitelman mukaisesti. Koko vuoden osalta ennustetaan laskua edellisvuodesta noin 17 henkilötyövuoden verran. Henkilöstömenojen arvioidaan ylittävän budjetoidun noin 0,4 miljoonaa euroa pääosin kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun vuoksi.

Tampereen Vesi Liikelaitoksen henkilöstömenojen ennustetaan toteutuvan 0,4 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina pääosin kunta- ja hyvinvointialan palkkaratkaisun vuoksi. Palkallisten henkilötyövuosien ennustetaan toteutuvan muutetun talousarvion mukaisina.

Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset saadaan laskemalla yhteen kaupungin oman henkilöstön henkilöstömenot sekä vuokratyövoiman käytöstä aiheutuneet kustannukset. Työvoimakustannusten tilinpäätösennuste on 445,9 miljoonaa euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 3,1 miljoonaa euroa. Henkilöstömenojen alitus on 3,2 miljoonaa euroa. Työvoimanvuokrausmenojen ennuste ylittää muutetun talousarvion 0,1 miljoonaa euroa.

Hankinnat

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Palvelujen ostot	-201,1	-323,3	-327,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24,3	-41,6	-41,7
Yhteensä	-225,4	-364,9	-369,3

Hankintojen toteuma ja tilinpäätösennuste

- Ostot 1,2 % suunnitelmaa suuremmat
- Sosiaali- ja terveystalvelujen poistuminen pienensi hankintojen arvon kolmasosaan vuoteen 2022 verrattuna

Palvelujen ja materiaalien ostojen koko vuoden ennuste on 369,3 milj. euroa, mikä on 4,4 milj. euroa suunniteltua enemmän. Palvelujen ostot ovat ennusteen mukaan ylittymässä 4,3 milj. eurolla. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ennuste on olennaisesti vuosisuunnitelman mukainen, ylittyen 0,1 milj. eurolla. Palveluostojen ylitystä selittää erityisesti matkustus- ja kuljetuspalveluiden sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluiden kasvu, mikä johtuu toisaalta inflatorisen toimintaympäristön aiheuttamasta kustannustason noususta, mutta myös palvelukysynnän voimakkaasta kasvusta erityisesti joukkoliikennepalveluissa. Toisaalta erityisesti konsernihallinnon ja työllisyys- ja elinkeinopalveluiden muiden palveluiden kustannukset ovat ennusteen mukaan alittumassa. Hankintojen ennusteesta noin 3,6 milj. euroa on investointihankkeisiin liittyviä, Valmistus omaan käyttöön -erän (Vok) kautta taseeseen aktivoitavia hankintoja.

Palvelujen ja materiaalien ostojen ennustetta ei voi suoraan verrata edellisvuoteen, sillä sosiaali- ja terveystalvelut ja pelastuslaitos siirtyivät hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lukien. Ennusteen arvioitu vertailukelpoinen kasvu edellisvuoteen verrattuna on 15,9 milj. euroa (4,5 %). Kasvua selittää toisaalta kustannustason voimakas nousu, mutta myös palvelukysynnän kasvu. Kasvatus- ja opetuspalveluissa palvelusetelipäivähoitoa on laajennettu minkä lisäksi palveluun on tullut suuret indeksikorotukset. Kasvatus- ja opetuspalveluissa myös ravitsemuspalveluiden sekä materiaalien ja kaluston ostojen kulut kasvavat edellisvuoteen verrattuna. Kaupunkiympäristön palvelualueella kasvaa raken-

nuttamisen ja kunnossapitopalvelujen ostot sekä joukkoliikennepalvelujen ostot. Kasvu selittää sekä kustannustason tuntuva nousu että joukkoliikenteessä myös palvelukysynnän kasvu. Myös Työllisyys- ja elinkeinopalveluissa muun muassa kehitysohjelmien sekä elinkeino- ja vetovoimapalvelujen palveluostojen ennuste on edellisvuotta suurempi.

Matkustus- ja kuljetuspalvelujen ennustetuista 54,2 milj. euron ostoista 48,1 milj. euroa on joukkoliikenteen palveluryhmän hankintoja kaupungin ulkopuolisilta liikennöitsijöiltä. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 2,5 milj. euroa (4,8 %). Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalvelujen ennustetuista 42,0 milj. euron ostoista suurimmat ostot ovat Kaupunkiympäristön palvelualueen tekemät kunnossapitopalvelujen ostot Tampereen Infra Oy:ltä sekä Kiinteistöt tilat ja asuntopoliittikka -palveluryhmän ostot Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 2,4 milj. euroa (6,0 %). Majoitus- ja ravitsemuspalvelujen ennustetuista 29,6 milj. euron ostoista 28,9 milj. euroa on Kasvatus- ja opetuspalvelujen sekä Toiseen asteen koulutuksen hankintoja. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 3,5 milj. euroa (13,4 %). Palvelusetelipalvelujen ennustetut 20,9 milj. euron ostot ovat Kasvatus- ja opetuspalvelujen hankintoja palveluntuottajilta. Palvelun kustannuskasvu edellisvuoteen verrattuna on 4,5 milj. euroa (27,5 %).

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä merkittävimmät erät ovat muun materiaalin ostot, kirjallisuuden ostot sekä polttoaineiden ostot. Merkittävimmät muun materiaalin ja kirjallisuuden ostot ovat Kasvatus- ja opetuspalveluiden materiaali- ja kirjallisuushankinnat 5,1 milj. euroa, Toisen asteen koulutuksen 4,0 milj. euron hankinnat, sekä Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen 2,6 milj. euron hankinnat. Merkittävimmät polttoaineiden ostot ovat Tampereen kaupunkiliikenteen 4,7 milj. euron hankinnat.

RAHOITUSLASKELMA

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	147,5	142,3	149,2	168,9
Tulorahoituksen korjauserät	-16,1	-14,5	-20,9	-25,8
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-123,6	-238,4	-277,7	-238,6
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	5,9	4,6	4,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	28,4	16,8	29,4	38,7
Toiminnan ja investointien rahavirta	36,8	-88,0	-115,4	-52,7
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	-2,0	-0,1	-0,1
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	0,5	0,2	0,2
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20,0	0,0	68,8	60,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-51,5	-25,7	-68,8	-68,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-106,1	60,6	0,0	-73,9
Muut maksuvalmiuden muutokset	-69,2	15,7	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	-206,7	49,0	0,1	-82,6
Rahavarojen muutos	-169,9	-39,0	-115,4	-135,4
Rahavarat tilikauden lopussa	71,5	241,4	-	106,1
Rahavarat tilikauden alussa	241,4	280,4	-	241,4

Rahoituslaskelman toteuma ja tilinpäätösennuste

Rahoituslaskelman vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueille siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Muut sote-uudistukseen liittyvät kirjaukset on esitetty vuoden 2023 liiketapahtumina.

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä lasketavien tunnuslukujen avulla. Toiminnan rahavirta osoittaa tilikauden aikana toiminnan avulla saatujen rahavarojen riittävyuden toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Toiminnan rahavirran ennustetaan toteutuvan 14,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempana, mikä selittyy vuosikatteen 19,7 milj. euron kasvulla. Vuosikatetta on analysoitu tarkemmin tuloslaskelman analysoinnin yhteydessä.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, joiden avulla järjestetään palvelutuotannon edellytykset ja kerrytetään tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä. Investointien rahavirran ennuste on 47,8 milj. euroa budjetoitua parempi pääasiassa talonrakennushankkeiden viivästymisen takia. Luovutustulojen 38,7 milj. euron ennusteeseen sisältyy merkittävimminä kohteina mm. jo toteutuneet Lahdesjärven yritystontti ja Frenckellin kiinteistö sekä vielä toteutumaton Kalevan Iskun alueen asuntontti. Investointien ja pysyvien vastaavien luovutustulojen ennustetta on käsitelty tarkemmin kohdassa Investoinnit.

Toiminnan ja investointien rahavirtaennuste -52,7 milj. euroa osoittaa menojen kattamistarpeen rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä. Toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymä muodostuu ennusteen mukaan 233,0 milj. euroa negatiiviseksi.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirran ennustetaan toteutuvan 82,7 milj. euroa budjetoitua heikompana, mikä johtuu erityisesti lyhytaikaisten lainojen muutoksesta. Lyhytaikaisissa lainoissa suurin muutos kohdistuu muilta luotonantajilta oleviin lyhytaikaisiin lainoihin, joihin sisältyy kaupungin konsernitilillä olevat tytäryhteisöjen varat. Pitkäaikaisten lainojen lisäystä ennustetaan 8,8 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Rahavarojen muutoksen ennustetaan olevan tilinpäätöshetkellä -135,4 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2022 rahavarojen muutos oli -39,0 milj. euroa.

Maksuvalmiutta mittaavan investointien tulorahoitusprosentin ennuste on 72 prosenttia, mikä osoittaa kaupungin tulorahoituksen tason olevan riittämätön suhteessa investointitasoon. Muutetussa talousarviossa asetettu tavoite investointien tulorahoitusprosentiksi on 55 prosenttia.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Rahoituslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. euroa	-190,7	-321,9	-233,0
Investointien tulorahoitus, %	120	61	72
Laskennallinen lainanhoitokate	1,5	1,2	1,5
Lainanhoitokate	2,5	3,8	2,1
Rahavarojen riittävyys, pv	32	39	30

Investoinnit

Milj. euroa (sis. kaupungin sisäiset erät)	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Aineettomat hyödykkeet				
Tietokoneohjelmistojen käyttöoikeudet	0,0	-0,0	0,0	0,0
Tietokoneohjelmistojen valmistusarvot	-1,5	-4,0	-9,9	-8,6
Muut pitkävaikutteiset menot	-1,2	-0,8	-1,1	-1,1
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	-8,8	-16,2	-21,9	-16,0
Rakennukset ja rakennelmat	-27,5	-31,2	-129,0	-105,8
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-3,5	-25,0	-94,7	-90,9
Koneet ja kalusto	-4,5	-6,9	-16,2	-13,8
Muut aineelliset hyödykkeet	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Keskeneräiset hankinnat	-76,2	-153,6	0,0	0,0
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	-0,2	-0,7	-4,8	-2,3
Investoinnit yhteensä	-123,6	-238,6	-277,7	-238,6
Rahoitusosuudet	0,5	5,9	4,6	4,1
Nettoinvestoinnit yhteensä	-123,0	-232,6	-273,1	-234,5
Pysyvien vastaavien luovutustulot	28,4	16,9	29,4	38,7

Investointien toteuma

Investointimenojen toteuma elokuun lopussa oli 123,0 milj. euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuloja on kertynyt yhteensä 28,4 milj. euroa.

Investointien tilinpäätösennuste

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 nettoinvestoinnit tulevat olemaan 234,5 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla.

Suurimmat investoinnit peruskaupungin sisällä ovat asunto- ja kiinteistölautakunnassa (119,7 milj. euroa) ja yhdyskuntalautakunnassa (59,5 milj. euroa). Näiden lisäksi myös Tampereen Veden investoinnit (24,5 milj. euroa) sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investoinnit (11,6 milj. euroa) ovat merkittäviä. Investointien tilinpäätösennusteesta 119,0 milj. euroa on uudisrakentamiseen, 84,8 milj. euroa perusparantamiseen ja 30,8 milj. euroa muihin investointeihin. Suurimpia poikkeamia tilinpäätösennusteessa verrattuna muutettuun talousarvioon on asunto- ja kiinteistölautakunnan talonrakennushankkeissa, yhdyskuntalautakunnan ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investoinneissa.

Asunto- ja kiinteistölautakunnan 102,1 milj. euron talonrakennusinvestointien ennustetaan toteutuvan 22,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Talonrakennusinvestoinneista pääosa kohdentuu varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen tilatarpeisiin. Merkittävimmät talonrakennusinvestointien poikkeamat muutettuun talousarvioon ovat Tammelan stadionin uudisrakennuksen (-2,7 milj. euroa), Tampereen lyseon lukion perusparannuksen (+5,2 milj. euroa), Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennuksen (+3,0 milj. euroa), Kaupin pesäpallstadionin oheistilojen (+3,0 milj. euroa), Tasanteen päiväkodin uudisrakennuksen (+1,8 milj. euroa), Hervannan vapaa-aikakeskuksen V-rakennuksen perusparannuksen (+1,5 milj. euroa) sekä Härmälän koulun ja kirjaston perusparannuksen (+1,4 milj. euroa) tilinpäätösennusteissa. Myös vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla toteutettavien hankkeiden osuus on merkittävä vuonna 2023.

Yhdyskuntalautakunnan nettoinvestointien (pl. erikseen sitovat erät) 54,4 milj. euron tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 2,2 milj. eurolla viiden kohteen urakkahintojen ylityksen (-1,7 milj. euroa), toteutumattoman Rongankadun kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointituen (-0,9 milj. euroa), Hervannan pohjoisakselin kaava-alueen kustannusten ajoituksen (-1,2 milj. euroa), rakentamisen indeksikorjauksen (-0,98 milj. euroa), Tammelan ratapihan ja Morkun aukion rakentamisen viivästymisen (-0,4 milj. euroa), Ojalan alueella muun muassa putkitusten alle rakennettavien paalulaatoituksen takia (-0,6 milj. euroa) ja Tohlopin sekä Tesoman taimiston kaava-alueiden rakentami-

sen ajoitusmuutoksen (+0,5 milj. euroa) takia. Lisäksi Näsisaaressa rakennettavat sillat vaativat saaritäytön painumista estävät ja sillat rakentamisen aikaisemman rakentamisen mahdollistavat paalulaatat (-2,0 milj. euroa), jota ei ollut huomioitu talousarviossa. Enqvistinkadun jatkeen, Possiojan hulevesirummun sekä Hiedanrannan ratikkaterminaalien rakentamiset kustannetaan kokonaisuudessaan lautakunnan investointiohjelmasta vuonna 2023 (-0,5 milj. euroa), mistä osa laskutetaan myöhemmin Hiedanrannan kehitys Oy:ltä. Osa poikkeamista on huomioitu valtuuston 12.6.2023 tekemässä talousarviomuutoksessa.

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan 6,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Hakametsän Sport Campuksen johdosiirtourakka ei käynnisty kuluvana vuonna tilaajan tavarahankintoja lukuun ottamatta; Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna ja Viinikanlahdessa ei tehdä v. 2023 pilaantuneiden maiden poistoja. Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odottavat talonrakennusten valmistumista. Asemakeskuksen Tampereen henkilöratapiha -hankkeesta ei ole aloituspäätöstä rakennustöiden osalta, joten alustavia rakennustöitä ei ole aloitettu kuluvana vuonna.

Pysyvien vastaavien luovutustulojen tilinpäätösennuste on 38,7 milj. euroa ja ylittää muutetun talousarvion 9,3 milj. eurolla. Pysyvien vastaavien luovutustuloissa ovat asunto- ja kiinteistölautakunnan merkittävimpinä kohteita mm. toteutuneet Metsolle myyty Lahdesjärven yritystontti, Hämeenkatu 36:n tontti ja Frenckellin kiinteistö sekä tilinpäätösennusteessa toteutumaton Kalevan Iskun alueen asuntotontti. Konsernihallinnon luovutustulojen tilinpäätösennusteeseen on päivitetty 0,5 milj. euron Finnparkin sijoitetun vapaan pääoman palautuksesta luopuminen (Kaupunginhallituksen konsernijaosto 18.4.2023 § 31).

Tarkemmat tiedot investointien etenemisestä löytyvät Talousarvion toteumavertailu-osioissa.

TASE

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	2 166,8	2 206,4
Aineettomat hyödykkeet	102,5	107,2
Aineettomat oikeudet	0,3	0,6
Muut pitkävaikutteiset menot	102,2	106,6
Aineelliset hyödykkeet	1 660,7	1 637,8
Maa- ja vesialueet	239,8	233,3
Rakennukset	613,4	581,8
Kiinteät rakenteet ja laitteet	530,6	538,5
Koneet ja kalusto	16,8	25,1
Muut aineelliset hyödykkeet	5,8	5,7
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	254,3	253,5
Sijoitukset	403,6	461,4
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	0,0	0,3
VAIHTUVAT VASTAAVAT	157,4	376,6
Vaihto-omaisuus	3,4	2,4
Saamiset	82,5	132,8
Pitkäaikaiset saamiset	5,3	5,7
Lyhytaikaiset saamiset	77,1	127,1
Rahoitusarvopaperit	22,4	22,2
Rahat ja pankkisaamiset	49,1	219,2
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 324,3	2 583,3

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 300,2	1 262,1
Peruspääoma	607,8	636,7
Muut omat rahastot	19,1	19,1
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	606,3	586,2
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	66,9	20,1
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	15,4	16,5
PAKOLLISET VARAUKSET	1,6	1,7
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	13,7	16,3
VIERAS PÄÄOMA	993,4	1 286,7
Pitkäaikainen	616,0	625,8
Lyhytaikainen	377,4	660,8
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 324,3	2 583,3

Taseen toteuma

Tase kuvaa kaupungin taloudellista asemaa. Se kertoo laatimishetken varojen, velkojen ja oman pääoman määrän. Kaupungin taseen loppusumma oli elokuun lopussa 2 324,3 milj. euroa, mikä on 259,0 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätöshetkellä. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka seurauksena kunnista hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjattiin alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Peruspääomaa vastaan tehdyt kirjaukset pienensivät tasetta 68,3 milj. euroa. Vaikutukset kohdistuivat aineettomiin hyödykkeisiin 1,1 milj. euroa, aineellisiin hyödykkeisiin 9,3 milj. euroa, sijoituksiin 57,9 milj. euroa, peruspääomaan 28,8 milj. euroa sekä siirtovelkoihin 39,4 milj. euroa. Muut sote-uudistukseen liittyvät kirjaukset on esitetty vuoden 2023 liiketapahtumina. Myöhempänä tässä tekstissä vertailu vuodenvaihteeseen tehdään ajankohtaan 1.1.2023.

Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Pääosa kaupungin pysyvistä vastaavista on aineellisia hyödykkeitä. Aineelliset hyödykkeet kasvoivat 32,2 milj. euroa (2,0 %) vuodenvaihteesta rakennusten kasvun seurauksena. Investointeja on analysoitu tarkemmin katsauksen kohdassa Investoinnit.

Toimeksiantojen varat pienenevät merkittävästi sote-uudistuksen seurauksena.

Vaihtuvia vastaavia ovat vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus. Tammi-elokuun saamiset eivät ole vertailukelpoisia edelliseen tilinpäätökseen sote-uudistuksen sekä kirjanpidon jaksotusten vuoksi. Jaksotuksilla on vaikutusta etenkin lyhytaikaisiin myyntisaamiisiin, lainasaamiisiin ja siirtosaamiisiin.

Rahat ja pankkisaamiset vähenivät vuodenvaihteesta 170,1 milj. euroa, mitä selittää kaupungin konsernitilillä olevien tytäryhteisöjen varojen väheneminen. Rahoitusarvopaperit pysyivät vuodenvaihteen tasolla.

Kaupungin oma pääoma kasvoi positiivisen tuloksen seurauksena 66,9 milj. eurolla.

Poistoeroa on purettu tilikaudella samassa tahdissa investointivarauksella katettavien investointien poistojen kanssa. Toimeksiantojen pääomat ovat pienentyneet erityisesti sote-uudistuksen seurauksena.

Kaupungin lainakanta pieneni tammi-elokuussa 137,6 milj. euroa, mikä johtuu erityisesti muilta luotonantajilta olevien lyhytaikaisten lainojen 136,0 milj. euron (49,7 %) väheneemisestä. Erä sisältää kaupungin konsernitilillä olevat tytäryhteisöjen varat. Lyhytaikaiset joukkovelkakirjalainat kasvoivat 29,9 milj. euroa kuntatodistuksen takia. Kaupungin lainakannaksi muodostui 3 117 euroa asukasta kohden ja sen ennustetaan kasvavan 216 euroa asukasta kohden vuoden loppuun mennessä. Muut vieraan pääoman erät eivät ole tammi-elokuun osalta vertailukelpoisia edelliseen tilinpäätökseen nähden sote-uudistuksen sekä kirjanpidon jaksotuksista takia. Jaksotuksilla on vaikutusta etenkin ostovelkoihin, muihin velkoihin ja siirtovelkoihin.

Omavaraisuusasteeksi muodostui elokuun lopussa 57 prosenttia, mikä on seitsemän prosenttiyksikköä enemmän kuin tilinpäätöksessä. Omavaraisuusasteen hyvä tavoitetaso kuntataloudessa on 70 prosenttia, mitä kaupunki ei ole viime vuosina saavuttanut.

Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli raportointihetkellä 132 prosenttia, mikä tarkoittaa, että tammi-elokuun käyttötuloista olisi tarvittu 132 prosenttia kaupungin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tuloslaskelman käyttötulokertymän kasvaessa suhteellinen velkaantuneisuusaste laskee loppuvuotta kohden. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä tunnusluku oli 62 prosenttia.

TUNNUSLUKUTAULUKKO

Taseen tunnusluvut	31.8.2023	31.12.2022
Omavaraisuusaste, %	57	50
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	132	99*
Kertynyt ylijäämä, 1 000 euroa	673 208	606 294
Kertynyt ylijäämä, euroa/asukas	2 662	2 435
Lainakanta, 1 000 euroa	788 237	925 885
Lainat, euroa/asukas	3 117	3 718
Lainasaamiset, 1 000 euroa	109 272	109 371
Asukasmäärä	252 872	249 009

* 31.8.2022

KONSERNIVÄLITILINPÄÄTÖS

Konsernin toiminta ja talous -osio sisältää kuvauksen kaupunkikonsernin rakenteesta sekä sen muutoksia ja olennaisista tapahtumista tilikauden aikana. Kaupunkikonsernin talous -osio sisältää konsernituloslaskelman ja konsernituloslaskelmaennusteen, konsernin rahoituslaskelman ja konsernitaseen sekä niiden analyysit. Lisäksi merkittävimpien konserniyhteisöjen taloudesta on erillinen yhteisökohtainen raportti. Konsernivälitilinpäätökseen on elokuussa 2023 yhdistelty yhteensä 75 yhteisöä. Omistusosuuksissa tapahtuneita muutoksia osoittaa viereisen taulukon muutos-% -sarake, joka vertaa konsernin omistusosuutta edellisvuoden tilinpäätöshetkeen, jolloin edellinen yhdistely konsernin osalta on tehty.

Konsernirakenne ja olennaiset tapahtumat

Sote-uudistus vaikutti Tampereen kaupungin konsernirakenteeseen. Aikaisemmin kaupunkikonserniin on yhdistelty suhteellisella yhdistelyllä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin konserni. 1.1.2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialuetta eikä sen konsernia yhdistellä kaupunkikonserniin. Muutokset on huomioitu taseen alkusaldomuutoksina 1.1.2023 ja niiden vaikutuksia on kuvattu taseen analysoinnin yhteydessä. Kaupunkikonsernin vuoden 2023 tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa esitetään vain vuoden 2023 liiketapahtumista johtuvat kirjaukset, mutta sote-muutoksen aiheuttamilla omaisuusjärjestelyillä ja niistä johtuvilla konsernirakenteen muutoksilla on vaikutuksia laskelmien vertailukelpoisuuteen. Sote-uudistuksella on ollut merkittäviä vaikutuksia myös kaupunkiorganisaatioon.

Hiedanrannan Kehitys Oy on perustanut kaksi uutta tytäryhtiötä Hiedanrannan Palvelut Oy ja Hiedanrannan Pysäköinti Oy. Hiedanrannan Kehitys Oy omistaa uudet tytäryhtiöt 100 prosenttisesti. Konsernin omistusosuus yhtiöistä on myös 100 prosenttia.

Tampereen Kotilinnasäätiö sr:n sääntömuutoksesta johtuen säätiö ei ole ollut kaupunkikonsernin tytäryhtiö 1.1.2023 alkaen. Sen myötä myöskään Tampereen Kotilinnasäätiön tytäryhtiöt Tampereen Tammelankodit Asoy, Vellamonkodit Oy, Pispan Tupahaka Asoy ja Keinupuistokeskus Oy eivät ole tytäryhtiöitä Tampereen kaupunkikonsernissa 1.1.2023 alkaen.

Tampereen työvalmennussäätiö Syke sr:n sääntömuutoksesta johtuen säätiö ei ole kuulunut kaupunkikonserniin 1.1.2023 alkaen.

Tampereen Särkänniemi Oy on perustanut uuden tytäryhtiön Särkänniemen Kehitys Oy. Tampereen Särkänniemi Oy omistaa uuden tytäryhtiön 100 prosenttisesti.

Kaupungin 100 prosenttisesti omistama tytäryhtiö Vilusen Rinne Oy jakautui kahdeksi yhtiöksi, Vilusen Rinne Vuokra-asunnot Oy:ksi ja Annalan Vuokra-asunnot Oy:ksi 1.1.2023 alkaen. Kaupungin omistusosuus molemmista yhtiöistä on 100 prosenttia.

Konsernin omistusosuus Tampereen kaupungin tytäryhtiö Pirkanmaan Voimia Oy:stä laski 89,02 prosentista 82,49 prosenttiin ja tytäryhtiö Tullinkulman Työterveys Oy:stä ja sen tytäryhtiö Ratinan Terveys Oy:stä 84,66 prosentista 75,19 prosenttiin. Muutokset johduivat Pirkanmaan sairaanhoitopiirin omistamien osakkeiden siirtymisestä Pirkanmaan hyvinvointialueelle, eikä sitä kautta tulevaa omistusta enää huomioida kaupunkikonsernissa.

Tampereen Tilapalvelut Oy on myynyt omistamistaan osakkeistaan yhden osakkeen Sastamalan kaupungille ja Tampereen Infra Oy on myynyt yhden osakkeen Pirkkalan kunnalle. Myyntien seurauksena konsernin omistusosuus on pienentynyt yhtiöistä 0,1 prosenttia. Konsernin omistusosuus kummastakin yhtiöstä on tällä hetkellä 99,8 prosenttia.

Konsernin omistusosuus Tavase Oy:stä tarkentui 79,56 prosentista 78,48 prosenttiin.

Konsernin omistusosuus Pirkan Putkikeräys Oy:stä ja Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy:stä pieneni, Pirkan Putkikeräys Oy 41,21 prosentista 41,10 prosenttiin ja Ranta-Tampellan Putkikeräys Oy 26,89 prosentista 23,75 prosenttiin, kun uusia taloyhtiöitä liittyi yhtiöiden osakkaiksi.

Yhdistelemättömän omistusyhteisö Pikassos Oy:n osakkeet ovat siirtyneet sote-uudistuksen yhteydessä Tampereen kaupungilta Pirkanmaan hyvinvointialueelle. Kaupungin omistusosuus yhtiöstä oli 25 prosenttia.

Konsernin tytäryhtiöt Tampereen Sähkölaitos Oy ja Tampereen Sähköverkko Oy muuttivat nimensä 28.8.2023 alkaen. Yhtiöt ovat jatkossa Tampereen Energia Oy ja Tampereen Energia Sähköverkko Oy.

Konsernituloslaskelma

Milj. euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	TP Enn 2023
Toimintatuotot	669,9	1 443,9	1 019,5
Toimintakulut	-949,0	-2 593,9	-1 455,5
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	2,5	7,8	2,7
Toimintakate	-276,6	-1 142,2	-433,3
Verotulot	469,6	1 192,3	677,0
Valtionosuudet	37,4	373,9	56,2
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	6,2	3,1	6,5
Muut rahoitustuotot	2,0	2,6	1,3
Korkokulut	-28,9	-39,0	-46,1
Muut rahoituskulut	-0,4	-3,6	-0,2
Vuosikate	209,3	387,0	261,4
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-134,2	-270,1	-215,2
Omistuksen eliminointierot	0,0	0,0	0,0
Arvonalentumiset	-0,5	-2,8	-0,3
Tilikauden tulos	74,6	114,2	45,9
Tilinpäätössiirrot	0,0	0,6	0,5
Tilikauden verot	-6,2	-23,8	-7,6
Laskennalliset verot	-1,6	-2,4	-1,8
Vähemmistöosuudet	1,3	0,4	2,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	68,1	89,0	39,5

Konsernituloslaskelman toteuma ja ennuste

Konsernituloslaskelma kuvaa koko kaupunkikonsernin kannattavuutta. Konsernituloslaskelma osoittaa konsernin tilikauden tuloksen siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi kirjanpitovelvollinen. Tämä tarkoittaa, että konsernitiinpäätöksestä vähennetään konserniyhteisöjen väliset sisäiset tuotot ja kulut, sisäinen voitonjako, sisäiset katteet ja vähemmistöosakkaiden osuudet toiminnan tuloksesta. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa. Tuloslaskelman vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistuksesta seuranneet organisaatiomuutokset.

Konsernin toimintakate toteutui tammi-elokuussa 457,7 milj. euroa edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa parempana toimintakulujen 716,0 milj. euron laskun vaikutuksesta. Tilinpäätösennusteen mukaan toimintakate on toteutumassa 708,9 milj. euroa edellisvuotta parempana toimintakulujen muutoksen takia.

Vuosikate toteutui 75,6 milj. euroa vuodentakaisista heikompana johtuen verorahoituksen vähenemisestä. Verorahoituksen vähenemisen seurauksena myös tilinpäätöksen vuosikatteen ennustetaan heikkenevän 125,6 milj. euroa vertailuvuodesta. Verorahoituksen vähenemiseen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus.

Elokuun rahoitustuottojen ja -kulujen toteuma oli samalla tasolla kuin viime vuoden elokuussa. Ennusteen mukaan rahoitustuotot ja -kulut tulevat toteutumaan 1,6 milj. euroa edellisvuotta heikompana, mihin vaikuttaa erityisesti korkokulujen 7,1 milj. euron kasvu.

Konsernin tulos oli elokuussa 54,1 milj. euroa heikompi kuin vuosi sitten. Konsernin tulokseen vaikuttivat positiivisesti kaupungin tuloksen lisäksi erityisesti Tampereen Energia -konsernin ja Tampereen Vuokratalosäätien tulokset. Konsernieliminoitien jälkeinen tulos heikkeni vuodentakaiseen verrattuna erityisesti Tampereen Energia -konsernin ja Tampereen Palvelukiinteistöt Oy:n osalta. Suunnitelman mukaiset poistot vähenivät 19,6 milj. euroa edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta ja niiden ennustetaan vähenevän tilinpäätöksessä 54,8 milj. euroa (6,9 %) edellisvuodesta. Merkittävimmät poistot ovat kaupungin lisäksi Tampereen Energia -konsernilla sekä Tampereen Vuokratalosäätillä.

Ennusteen mukaan konsernin tilikauden tulos muodostuu 45,9 milj. euroa ylijäämäiseksi, mikä on 68,3 milj. euroa vähemmän kuin edellisessä tilinpäätöksessä.

Tilikauden ylijäämän ennuste on 49,5 milj. euroa heikompi kuin edellisvuonna. Tilikauden verojen ennustetaan laskevan 16,2 milj. euroa.

Konsernituloslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	71	56
Vuosikate/Poistot, %	155	182
Vuosikate, euroa / asukas	828	1153
Asukasmäärä 31.8.	252 872	247 120

Konsernin rahoituslaskelma

Milj. Euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	209,3	387,0
Satunnaiset erät	0,0	0,0
Tilikauden verot	-6,2	-23,8
Tulorahoituksen korjaukset	9,6	-62,2
	212,7	301,0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-335,0	-550,1
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,5	5,9
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	22,9	138,3
	-311,6	-405,9
Toiminnan ja investointien rahavirta	-98,9	-104,8
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-0,1	-2,9
Antolainasaamisten vähennykset	0,1	0,3
	-0,0	-2,5
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	160,0	159,3
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-84,7	-141,8
Lyhytaikaisten lainojen muutos	18,6	-24,3
	94,0	-6,8
Oman pääoman muutokset	-0,4	-2,2
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2,3	-0,3
Vaihto-omaisuuden muutos	-12,2	-22,1
Saamisten muutos	101,9	-59,8
Korottomien velkojen muutos	-248,4	155,0
	-161,0	72,7
Rahoituksen rahavirta	-67,3	61,2
Rahavarojen muutos	-166,2	-43,6
Rahavarat 31.8.	138,3	345,2
Rahavarat 1.1.	304,6	388,8

Konsernin rahoituslaskelman toteuma

Konsernin rahoituslaskelma kuvaa konsernin toiminnasta aiheutuneita rahavirtoja kaupunkikonsernin ja konsernin ulkopuolisten tahojen välillä. Rahoituslaskelmasta on eliminoitu konsernin keskinäisten liiketapahtumien rahavirtavaikutukset. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat keskeisesti sote-uudistuksesta seuranneet konserni-rakennemuutokset, joiden vaikutus avaavaan taseeseen oli 339,8 milj. euroa.

Toiminnan rahavirta osoittaa tilikauden aikana toiminnan avulla saatujen rahavarojen riittävyden toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Konsernin toiminnan rahavirta toteutui samalla tasolla kuin viime vuonna vastaavalla ajanjaksolla vuosikatteen 75,6 milj. euron laskusta huolimatta. Tulorahoituksen korjauseurissa vuosikatetta oikaistaan konsernin saamien pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien ja osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, joiden avulla järjestetään palvelutuotannon edellytykset ja kerrytetään tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä. Investointien rahavirta toteutui 127,1 milj. euroa heikompana kuin viime vuoden vastaavalla ajanjaksolla, mikä selittyy pääosin alhaisemmilla pysyvien vastaavien luovutustuloilla. Merkittävimmät konsernin investoinnit muodostuivat kaupungin, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy:n ja Tampereen Vuokratalosäätön investoinneista. Tilinpäätöksen mukaan investointitaso tulee olemaan 518,0 milj. euroa, mikä on 32,1 milj. euroa vähemmän kuin vertailuvuonna. Muutosta selittää mm. PSHP:n poistuminen konsernista.

Maksuvalmiutta mittaava investointien tulorahoitusprosentti oli elokuun lopun tilanteessa 63, mikä tarkoittaa, että alkuvuoden vuosikate kattoi investointien omahankintamenoista 63 prosenttia.

Toiminnan ja investointien rahavirran toteuma oli tammi-elokuussa 98,9 milj. euroa negatiivinen. Rahavirran negatiivisuus tarkoittaa, että toiminnan rahavirta ei riittänyt kattamaan investointien rahavirtaa kokonaisuudessaan.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Rahoituksen rahavirta toteutui tammi-elokuussa 67,3 milj. euroa negatiivisena. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 53,3 milj. euroa enemmän kuin vastaavalla ajanjaksolla vuosi sitten. Uutta lainaa nostettiin eniten Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo

Oy:n (80,0 milj. euroa) ja Tampereen Vuokratalosäätiön (43,1 milj. euroa). Muut maksuvalmiuden muutokset eivät ole vertailukelpoisia sote-uudistuksen organisaatiomuutosten takia.

Rahavarat vähenivät tarkastelujaksolla 166,2 milj. euroa. Rahavaroilla olisi katettu kaikki toiminnan aiheuttamat maksut 36 päivän ajan. Konsernin lainanhoitokate oli elokuun lopussa kaksi, mikä ilmaisee konsernin lainanhoitokyvyn olevan tyydyttävällä tasolla.

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	Tot 1-8 / 2023	Tot 1-8 / 2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, milj. €	-683,1	-686,4
Investointien tulorahoitus%	63	89
Laskennallinen lainanhoitokate	1	1
Lainanhoitokate	2	2
Kassan riittävyys, pv	36	81

Konsernitase

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	7,9	16,8
Muut pitkävaikutteiset menot	105,2	131,4
Ennakkomaksut	0,7	0,7
	113,8	148,9
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	307,3	292,5
Rakennukset	1 707,1	1 910,3
Kiinteät rakenteet ja laitteet	785,1	802,2
Koneet ja kalusto	158,2	193,9
Muut aineelliset hyödykkeet	33,1	33,4
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	678,7	583,5
	3 669,6	3 815,9
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	80,5	89,4
Muut osakkeet ja osuudet	29,0	28,0
Muut lainasaamiset	29,0	29,2
Muut saamiset	0,9	1,0
	139,3	147,5
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3,5	3,8
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	62,2	54,1
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	9,7	10,8
Lyhytaikaiset saamiset	150,0	281,7
Rahoitusarvopaperit	27,0	41,4
Rahat ja pankkisaamiset	111,3	303,7
VASTAAVAA YHTEENSÄ	4 286,4	4 807,9

Milj. euroa	31.8.2023	31.12.2022
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	607,8	636,7
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	0,2	0,3
Muut omat rahastot	28,8	34,1
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	940,0	874,4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	68,1	89,0
	1 644,9	1 634,4
VÄHEMMISTÖOSUUDET	77,2	77,1
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1,1	1,2
Muut pakolliset varaukset	17,3	27,6
	18,4	28,8
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	17,2	20,6
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	1 956,6	2 126,2
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	102,2	83,5
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	143,5	148,5
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	326,3	688,8
	2 528,6	3 047,0
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	4 286,4	4 807,9

Konsernitase

Konsernitase osoittaa kaupunkikonsernin taloudellisen aseman selvittämällä konserniyhteisöjen varat ja velat. Konsernitase osoittaa konsernin oman pääoman sen jälkeen, kun konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat, aktivoituneet sisäiset katteet sekä keskinäinen omistus on vähennetty. Tässä tekstissä käsitellään ainoastaan konsolidoituja konsernilukuja. Yhtiöiden erillistilinpäätösten lukuja voi tarkastella Konsernikatsaus-osiossa. Tampereen kaupunkikonsernin taseen loppusumma oli elokuun lopussa 4 286,4 milj. euroa, mikä on 521,5 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2022. Vertailukelpoisuuteen vaikuttaa keskeisesti sote-uudistus, jonka vaikutus avaavaan taseeseen oli 339,8

milj. euroa. Suurimmat vaikutukset kohdistuivat aineellisiin hyödykkeisiin ja vieraaseen pääomaan. Alkuvuoden konsernirakenteen muutoksia on käsitelty osiossa Konsernirakenne ja olennaiset tapahtumat.

Pysyviä vastaavia ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet sekä sijoitukset. Elokuun lopussa yli 90 prosenttia konsernin pysyvistä vastaavista oli aineellisia hyödykkeitä. Pysyvät vastaavat vähenivät tilinpäätöksestä 189,7 milj. euroa (4,6 %), minkä taustalla olivat 264,6 milj. euron alkusaldomuutokset. Suurimmat muutokset tilinpäätökseen verrattuna kohdistuivat rakennuksiin, joiden tasearvo laski 203,2 milj. euroa sekä ennakkomaksuihin ja keskeneräisiin hankintoihin, joiden tasearvo kasvoi 95,2 milj. euroa tilinpäätöksestä. Merkittävimmät pysyvät vastaavat konsernissa ovat kaupungin lisäksi Tampereen Vuokratalosäätiöllä.

Sijoitukset laskivat tammi-elokuussa 8,2 milj. euroa pääosin osakkuusyhteisöosuuksien muutoksen myötä. Alkusaldomuutosten vaikutus sijoituksiin oli -14,2 milj. euroa.

Rahoitusarvopaperit pienenevät vuodenvaihteen tilanteesta 14,4 milj. euroa (34,8 %) johtuen osakkeiden ja osuuksien laskusta. Rahat ja pankkisaamiset vähenivät 192,4 milj. euroa (63,4 %) tilinpäätöksestä, mistä alkusaldomuutoksen osuus oli 39,1 milj. euroa. Muutosta on analysoitu konsernin rahoituslaskelman analyysin yhteydessä.

Konsernin oma pääoma oli elokuun lopussa 1 644,9 milj. euroa, mikä on 38,4 prosenttia taseen loppusummasta. Konsernin omavaraisuusaste (40,3 %) parani tilinpäätöksestä 4,6 prosenttia. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan kuntasektorilla pitää vähintään 50 prosenttia.

Konsernin vieras pääoma pieneni tammi-elokuussa 518,4 milj. euroa. Alkusaldomuutokset vähensivät vierasta pääomaa merkittävät 278,5 milj. euroa, josta 173,6 milj. euroa kohdistui pitkäaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan. Konsernin lainakanta oli elokuun lopussa 2 100,1 milj. euroa, joka on 8 305 euroa asukasta kohden. Lainakannan tilinpäätösennuste on 2 162,4 milj. euroa, mikä on 112,3 milj. euroa vähemmän kuin tilinpäätöksessä 2022. Yli puolet ennusteen lainakannasta muodostuu kaupungin, Tampereen Raitiotie Oy:n ja Tampereen Vuokratalosäätiön lainakannoista. Lyhytaikainen koroton vieras pääoma ei ole täysin vertailukelpoinen edelliseen tilinpäätökseen kirjanpidon jaksotusten sekä alkusaldomuutosten vuoksi.

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli 142,5 prosenttia, mikä tarkoittaa, että tammi-elokuun käyttötuloista olisi tarvittu 142,5 prosenttia vieraan pääoman takaisinmaksuun. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Konsernitaseen tunnusluvut	31.8.2023	31.12.2022
Konsernin omavaraisuusaste, %	40	36
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	143	101
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 euroa	1 008 129	963 392
Konsernin kertynyt ylijäämä (alijäämä), euroa / asukas	3 987	3 869
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 euroa	2 100 111	2 274 679
Konsernin lainat, euroa / asukas	8 305	9 135
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 euroa	28 998	29 156
Asukasmäärä	252 872	249 009

TALOUSARVION TOTEUMAVERTAILU

OLENNAISET POIKKEAMAT TALOUSARVIOON

Talousarvion toteutuminen - tilinpäätösennuste

Talousarvion toteumavertailu sisältää koonnin sitovien erien poikkeamista talousarvioon nähden sekä kaupungin eri yksiköiden talouden toteuma- ja tilinpäätösennustetiedot. Talousarvion toteumavertailuosion luvut sisältävät myös sisäiset erät pl. korkotuotot ja -kulut ja pitkäaikaisten lainojen lisäys.

Tilikauden tulosennuste on 40,0 milj. euroa ylijäämäinen, mikä on 19,7 milj. euroa budjetoitua enemmän.

Sivistyspalvelujen palvelualueen toimintakatteen tilinpäätösennuste on 1,8 milj. euroa muutettua talousarviota heikompi, mikä selittyy kasvatus- ja opetuslautakunnan 2,8 milj. euron ylityksellä. Ylitykset aiheutuvat henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan ennuste on 1,0 milj. euroa budjetoitua parempi.

Elinvoiman ja kilpailukyvyyn palvelualueen toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 17,9 milj. euroa budjetoitua parempana. Tämä johtuu pääosin asunto- ja kiinteistölautakunnan 13,9 milj. euroa budjetoitua paremmasta toteumasta, mitä selittävät erityisesti maankäyttösopimuskorvaukset ja pysyvien vastaavien myyntivoitot.

Kaupunkiympäristön palvelualueen toimintakatteen tilinpäätösennuste ylittää muutetun talousarvion 2,1 milj. euroa, mikä selittyy pääosin yhdyskuntalautakunnan 1,5 milj. euron ylityksellä.

Konsernihallinnon (pl. tietohallinnon ICT-kehittäminen, Tarkastuslautakunta, Keskusvaalilautakunta) toimintakatteen ennuste on 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota parempi, mitä selittää toimintakulujen lasku. Yhteisten erien ennuste on alittumassa 0,4 milj. euroa.

Liikelaitosten yhteenlaskettu liikeylijäämäennuste on 2,0 milj. euroa budjetoitua heikompi, mikä selittyy Vesi liikelaitoksen ennustepoikkeamalla. Kaupunkiliikenne liikelaitoksen ennuste on toteutumassa lähes budjetin mukaisesti.

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 nettoinvestoinnit tulevat olemaan 234,5 milj. euroa, mikä alittaa muutetun talousarvion 38,6 milj. eurolla. Suurimmat poikkeamia tilinpäätösennusteessa verrattuna muutettuun talousarvioon ovat asunto- ja kiinteistö- lautakunnan talonrakennushankkeissa ja yhdyskuntalautakunnan investoinneissa.

Korkotuottojen ja -kulujen ennuste on 1,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempi, mitä selittää budjetoitua alhaisemmat korkokulut. Uutta pitkäaikaista lainaa tullaan ennusteen mukaan nostamaan 8,8 milj. euroa budjetoitua vähemmän.

Tarkemmat tiedot poikkeamien syistä löytyvät Kaupungin toiminta ja talous -osan luvusta Investoinnit sekä Talousarvion toteumavertailu -osasta ao. yksiköiden kohdalta.

Yhteenveto poikkeamista talousarvioon sitovuustasoin

KÄYTTÖTALOUS

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Palvelualueet (toimintakate)				
Sivistyspalvelujen palvelualue				
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-241 018	-328 369	-362 470	-365 247
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-65 738	-94 107	-102 618	-101 617
Tampere Junior	-510	0	-924	-924
Hiedanranta	-56	-83	-75	-75
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue				
Elinvoima- ja osaamislautakunta				
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-57 401	-88 093	-96 587	-93 942
Ammatillinen koulutus (tilikauden tulos)	1 516	1 019	0	1 365
Viiden tähden keskusta	-1 683	-3 988	-4 616	-4 610
Hiedanranta	-783	-241	-434	-429
Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelma	-783	-1 036	-1 290	-1 290
Elämystalouden kehitysohjelma	-472	-784	-798	-798
Asunto- ja kiinteistölautakunta				
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	108 331	140 287	145 113	159 059
Hiedanranta	-264	-60	-1 000	-1 000

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Kaupunkiympäristön palvelualue				
Yhdyskuntalautakunta				
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-31 564	-41 740	-45 367	-46 911
Viiden tähden keskusta	-39	-209	-330	-330
Hiedanranta	-5	-32	-400	-400
Hiilineutraaleja tekoja	-146	-192	-500	-500
Joukkoliikennelautakunta	-17 858	-29 659	-29 362	-29 954
Konsernihallinto (toimintakate)				
Konsernihallinto				
ICT-kehittäminen (toimintakate+nettoinvestoinnit)	-5 261	-10 753	-13 200	-11 900
Tarkastuslautakunta	-246	-411	-403	-403
Keskusvaalilautakunta	-486	-328	-632	-632
Konsernihallinto, muut	-15 649	-23 240	-28 483	-27 267
Yhteiset erät	-76 832	-127 561	-115 512	-115 141
Liikelaitokset				
Tampereen Vesi Liikelaitos (liikeylijäämä)	16 676	28 802	28 773	26 742
Tampereen Vesi Liikelaitos (korvaus peruspääomasta)	-9 800	-14 700	-14 700	-14 700
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos (liikeylijäämä)	502	71	0	472

INVESTOINNIT

Nettoinvestoinnit sitovuustasoittain, 1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Sivistyspalvelujen palvelualue				
Kasvatus- ja opetuslautakunta	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	-2 720	-4 545	-12 982	-11 612
Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualue				
Elinvoima- ja osaamislautakunta				
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	15	-15	-1 240	-1 240
Ammatillinen koulutus	-522	-2 311	-2 377	-1 827
Asunto- ja kiinteistölautakunta				
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-8 078	-15 112	-15 985	-12 940
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)	-63 743	-108 407	-124 139	-102 135
Hiedanranta	-1 340	-15 088	-5 500	-3 300
Viiden tähden keskusta	-96	-1 240	-3 100	-1 300
Kaupunkiympäristön palvelualue				
Yhdyskuntalautakunta				
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)	-27 533	-57 738	-52 250	-54 428
Hiedanranta	-19	-65	-800	-100
Viiden tähden keskusta	-1 559	-4 807	-9 640	-4 999
Joukkoliikennelautakunta	-5	109	-500	-496
Konsernihallinto				
Konsernihallinto, muut	-87	-3	-100	-86
Yhteiset erät	-227	-517	-4 400	-1 900
Liikelaitokset				
Tampereen Vesi Liikelaitos	-12 247	-15 877	-24 520	-24 520
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	-270	-36	-330	-330

LASKELMAOSA

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Korkotuotot ja -kulut	-7 100	-8 859	-14 368	-12 699
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	0	68 832	60 000

TALOUSARVION TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Talousarvion toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan sekä pormestariohjelmaan. Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille.

Kaupunkitasoiset toiminnan tavoitteet

Vuoden 2023 talousarviossa on asetettu 11 kaupunkitasoista toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista viiden arvioidaan toteutuvan ja yhden toteutuvan osittain vuoden loppuun mennessä. Neljän tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida. Yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot	20 194	29 484	29 846	30 192
Toimintamenot	-261 212	-357 853	-392 316	-395 439
Toimintakate	-241 018	-328 369	-362 470	-365 247
Varhaiskasvatus ja esiopetus				
Toimintatulot	8 980	14 253	13 324	13 924
Toimintamenot	-114 205	-151 150	-169 787	-172 480
Toimintakate	-105 226	-136 897	-156 463	-158 556
Perusopetus				
Toimintatulot	11 214	15 231	16 522	16 268
Toimintamenot	-147 006	-206 703	-222 529	-222 959
Toimintakate	-135 792	-191 471	-206 007	-206 691

Suurimmat poikkeamat:

- Ateria- ja työterveyspalvelujen ostojen ylitys
- Varhaiskasvatuksen henkilöstökulujen ylitys
- Varhaiskasvatuksen maksutuottojen ylitys

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tammi-elokuun toimintakate on 1,9 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota heikompi. Toimintatuottojen 0,5 milj. euron ylitys aiheutuu pääosin varhaiskasvatuksen maksutuotoista. Toimintakulut ovat toteutuneet 2,4 milj. euroa budjetoitua suurempina, mikä aiheutuu henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista.

Lautakunnan tilinpäätösennusteen toimintakate on 2,8 milj. euroa budjetoitua heikompi. Toimintatuottojen ennuste on 0,3 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtuu varhaiskasvatuksen maksutuotoista. Varhaiskasvatuslain muutos 1.3.2023 alkaen ei ole pienentänyt maksutuottokertymää ennakoidulla tavalla, koska ylemmän maksuluokan maksuja on ollut arvioitua enemmän. Vastaavasti hankerahoitus toteutuu talousarvi-

ota pienempänä, koska osa hankkeista siirtyy vuodelle 2024. Toimintakulujen ennuste on 3,1 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu pääosin palvelujen ostojen ylityksistä. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateriapalvelujen ja työterveyden kustannuksista. Talousohjelman toimenpiteenä ollut ateriapalvelujen laskutusmallin muutos toteutuneiden aterioiden mukaan on ollut valmisteilla yhteistyössä Pirkanmaan Voimia Oy:n kanssa, mutta talousarvioon ennakoitua säästöjä ei tule toteutumaan. Myös siivous-, toimisto- ja kuljetuspalvelujen ostoissa on ylityksiä. Henkilöstökulujen ylitykset aiheutuvat pääosin varhaiskasvatuksen sijaiskustannuksista, palkkaratkaisun järjestelyvaraerän vaikutuksesta sekä palvelutarpeen kasvusta. Vastaavasti aineet, tarvikkeet ja tavarat, avustukset sekä vuokratulot toteutuvat suunniteltua pienempinä.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintakate on toteutunut tammi-elokuussa 2,2 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota heikompana palvelujen ostojen ja henkilöstökulujen toteumasta johtuen. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 2,1 milj. euroa budjetoitua heikompi. Toimintatuottojen ennuste on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, koska varhaiskasvatuslain muutoksen vaikutus maksutulojen kertymään on ollut ennakoitua pienempi. Vastaavasti tuet ja avustukset toteutuvat budjetoitua pienempinä, koska mm. varhaiskasvatuslain mukaisen tuen uudistamisen edistämisen hanke siirtyy osittain vuodelle 2024. Toimintakulujen ylityksen ennuste on 2,7 milj. euroa, mikä aiheutuu henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista. Henkilöstökulujen ylitys aiheutuu sijaiskuluista, palkkaratkaisuun liittyvän järjestelyvaraerän kustannusvaikutuksesta sekä keväällä avatuista kolmesta uudesta lapsiryhmästä ja palkatuista erityisopettajista. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateriapalvelujen ostoista, koska talousarvioon ennakoitua säästöjä laskutusmallin muutoksesta ei ole toteutuneita. Lisäksi kasvaneiden valvonta-aterioiden määrää ei ole voitu huomioida budjetissa täysimääräisesti. Myös siivous- ja toimistopalvelujen ostot ylittyvät. Vastaavasti avustuksissa ennustetaan säästöjä lakisääteisessä kotihoidon tuessa ja yksityisen hoidon tuen kuntaliikessä. Vuokratuloissa ennustetaan alitusta tilamuutosten vuoksi.

Perusopetuksen toimintakate on toteutunut 0,3 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempana, mikä johtuu toimintatuottojen toteumasta. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,7 milj. euroa budjetoitua heikompi. Valtion hankerahoituksella katettavan toiminnan tulo- ja menoennusteita ei ole päivitetty vastaamaan ajantasaista tilannetta, jonka vuoksi tuki- ja avustustuottojen sekä henkilöstökulujen ennusteet ovat 0,7 milj. euroa liian pienet. Toimintatuottojen ennuste on 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi tukien ja avustusten hankerahoituksen ennusteen vuoksi. Myyntituotot ylittyvät sairaalakoulun laskutuksen ja muut toimintatuotot muilta kunnilta laskutettavien koulunkäynninohjaajakulujen vuoksi. Toimintakulujen ennuste ylittää budjetin 0,4

milj. euroa, mikä aiheutuu palvelujen ostoista. Palvelujen ostojen suurimmat ylitykset aiheutuvat ateria- ja työterveyspalvelujen kustannuksista. Talousarvioon ennakoitua säästöä ateriapalvelujen laskutusmallin muutoksesta eivät ole toteutuneet. Lisäksi Monetran toimistopalvelujen laskutuksen ja kuljetuspalvelujen kustannusten ennustetaan ylittyvän. Kalustohankinnat alittuvat Messukylän koulun investoinnin siirtyessä vuodelle 2024. Henkilöstökulujen ennusteen alitus aiheutuu hankerahoituksella katettavan toiminnan päivittämättömästä ennusteesta. Muilta osin henkilöstökulujen ennustetaan toteutuvan budjetoidun mukaisina. Jos sijaiskulut ovat yhtä korkealla tasolla kuin kevätlukukaudella, niin riski henkilöstömenojen ylitykselle vuoden lopussa on olemassa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Bruttoinvestoinnit	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490
Rahoitusosuudet	0	0	0	0
Nettoinvestoinnit	-2 926	-1 371	-6 108	-5 490

Kasvatus- ja opetuslautakunnan investointeja on toteutunut tammi-elokuussa 2,9 milj. euroa. Investointien toteuma-aste on 48 %. Investointien valmistuminen painottuu loppuvuoteen.

Investointiennuste on 5,5 milj. euroa, mikä on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Investoinnit alittuvat, koska Messukylän koulun ensikertainen kalustaminen siirtyy vuodelle 2024.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kasvatus- ja opetuslautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 7 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahden arvioidaan toteutuvan, yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta ja neljän tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.

KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot	12 711	17 204	16 499	17 899
Toimintamenot	-79 016	-111 394	-120 116	-120 515
Toimintakate	-66 304	-94 190	-103 617	-102 616
Kulttuuri				
Toimintatulot	8 036	11 071	9 458	10 758
Toimintamenot	-47 479	-67 119	-71 344	-72 044
Toimintakate	-39 443	-56 048	-61 887	-61 286
Liikunta ja nuoriso				
Toimintatulot	4 676	6 133	7 042	7 142
Toimintamenot	-31 537	-44 275	-48 772	-48 472
Toimintakate	-26 861	-38 142	-41 730	-41 330

Suurimmat poikkeamat:

- Historiallisten museoiden hyvä tulokertymä

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tammi-elokuun toimintakate on 3,1 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi. Toimintatuottojen 1,8 milj. euron ylitys aiheutuu pääosin kulttuurin myynti- ja maksutuotoista. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,3 milj. euroa budjetoitua pienempinä, mikä aiheutuu henkilöstökuluista, palvelujen ostoista ja vuokrista. Suurimmat toimintakulujen alitukset ovat liikuntapalveluissa.

Lautakunnan tilinpäätösennusteen toimintakate on 1,0 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ennuste on 1,4 milj. euroa budjetoitua parempi, mikä johtuu pääosin historiallisten museoiden maksu- ja myyntituotoista. Toimintakulujen ennuste on 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota suurempi, mikä aiheutuu etenkin näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä tarvikehankinnoista ja palvelujen ostoista.

Kulttuurin palveluryhmän toimintakate tammi-elokuussa on 1,8 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi, mikä aiheutuu toimintatuottojen hyvästä kertymästä. Tuottojen kertymä kesäkaudella oli todella suurta johtuen kesälomalaisista ja turisteista. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,6 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottojen ennustetaan ylittyvän 1,3 milj. euroa historiallisten museoiden ja Sara Hildénin taidemuseon hyvän yleisömenestyksen myötä kertyvistä maksu- ja myyntituotoista. Syksyllä on kuitenkin tiedossa joitain toimipisteiden sulkua mm. taidemuseolla, mikä heikentää tuottojen kertymistä loppuvuonna. Toimintakulujen ennustetaan ylittyvän 0,7 milj. euroa, mikä johtuu näyttelyihin ja tapahtumiin liittyvistä palvelujen ostoista sekä aineista, tarvikkeista ja tavaroista.

Liikunta ja nuoriso palveluryhmän toimintakate on toteutunut 1,2 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempana toimintakulujen säästöjen vuoksi. Tilinpäätösennusteen toimintakate on 0,4 milj. euroa budjetoitua parempi. Toimintatuottoihin ennustetaan 0,1 milj. euron ylitystä maksutuottojen hyvän kertymän vuoksi. Toimintameinojen 0,3 milj. euron säästö aiheutuu ulkoliikunnan rakennusten ja alueiden kunnossapitopalveluista sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat tilliryhmän alituksista.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Bruttoinvestoinnit	-2 720	-4 565	-12 982	-11 612
Rahoitusosuudet	0	20	0	0
Nettoinvestoinnit	-2 720	-4 545	-12 982	-11 612

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan investointeja on toteutunut tammi-elokuussa 2,7 milj. euroa. Investointien toteuma-aste on 21 %. Investointien valmistuminen painottuu loppuvuoteen. Lautakunnan talousarvion suurimpia investointikohteita ovat Ahvenisjärven ja Lielahden kentät ja tekojäät, Kaupin urheilupuiston kehittäminen ja Vuoreksen reittien rakentaminen.

Investointiennuste on 11,6 milj. euroa, mikä on 1,4 milj. euroa muutettua talousarvioita pienempi. Liikuntapalveluissa Vuoreksen reittien rakentaminen ja Kaupin urheilupuiston kehittäminen toteutuvat kuluvana vuonna suunniteltua pienempinä rakennustöiden viivästyksestä johtuen. Kulttuurin investoinneista Pakkahuoneen äänentoistolaitteet ja Tampere Filharmonian soitinhankinnat toteutuvat suunniteltua pienempinä.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 7 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista yhden arvioidaan toteutuvan, yhden tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain ja viiden tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida.

ELINVOIMA- JA OSAAMISLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot	80 328	113 037	121 741	121 149
Toimintamenot	-139 046	-205 001	-223 969	-219 427
Toimintakate	-58 719	-91 964	-102 228	-98 278
Ammatillinen koulutus				
Toimintatulot	71 672	104 282	107 847	107 600
Toimintamenot	-69 268	-102 103	-106 350	-104 809
Toimintakate	2 404	2 178	1 497	2 790
Lukiokoulutus				
Toimintatulot	964	1 305	1 569	1 569
Toimintamenot	-22 825	-33 101	-36 808	-36 643
Toimintakate	-21 861	-31 796	-35 239	-35 074
Työllisyys- ja kasvupalvelut				
Toimintatulot	7 074	6 712	11 482	10 997
Toimintamenot	-37 833	-55 595	-64 112	-61 153
Toimintakate	-30 759	-48 883	-52 629	-50 156
Elinkeinopalvelut				
Toimintatulot	7	22	0	7
Toimintamenot	-3 442	-4 357	-5 166	-5 165
Toimintakate	-3 434	-4 335	-5 166	-5 159
Vetovoima ja edunvalvonta				
Toimintatulot	399	584	506	640
Toimintamenot	-3 511	-5 484	-6 147	-6 281
Toimintakate	-3 112	-4 900	-5 641	-5 641
Kehitysohjelmat (Keskusta ja Hiedanranta)				
Toimintatulot	213	132	336	336
Toimintamenot	-2 168	-4 361	-5 386	-5 375
Toimintakate	-1 956	-4 229	-5 050	-5 039

Suurimmat poikkeamat:

- Ammatillisen koulutuksen vuoden 2023 tilikauden tuloksen arvioidaan toteutuvan 1,4 milj. euroa suunniteltua parempana.
- Tilinpäätösennusteessa Työllisyys- ja kasvupalvelujen toimintakate ennustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Palveluryhmän henkilöstömenojen arvioidaan alittuvan 3,2 milj. euroa ja palvelujen ostojen 1,9 milj. euroa. Alitus aiheutuu palkkatuki uudistuksen voimaantulon siirtymisestä sekä rekrytointien viivästyemisestä.

Elinvoima- ja osaamislautakunnan toimintakate toteutui tammi-elokuussa 10 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintatuotot toteutuivat 1,1 milj. euroa suunniteltua pienempinä ja toimintakulut 11,1 milj. euroa budjetoitua pienempinä. Toimintatuotoissa palkkatuet sekä ammatillisen koulutuksen projektien saamat avustukset ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä. Toimintakulujen osalta suurimmat poikkeamat kohdistuvat etenkin henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstökulut ovat toteutuneet 4,9 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempinä. Taustalla vaikuttaa mm. palkkatuen lainsäädännön voimaantulon siirtyminen heinäkuun alkuun 2023 sekä rekrytointien viivästyminen Työllisyys- ja kasvupalveluissa. Palvelujen ostojen 6,2 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempi toteuma aiheutuu valtion työllisyysmäärärahojen käytön painottamisesta työllisyyskokeilussa sekä Strategisen hankekehityksen palveluryhmään sisältyvän Viiden tähden keskustan kehitysohjelman palvelujen ostojen painottumisesta loppuvuoteen.

Avustukset ovat toteutuneet 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota suurempina, ylityksen kohdistuessa työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Työmarkkinatukimenot ovat kuitenkin pienentyneet edellisvuoteen nähden. Tammi-elokuun toteuma 17,5 milj. euroa on 0,5 milj. euroa pienempi kuin edellisvuonna vastaavavana ajankohtana.

Tilinpäätösennusteen mukaan lautakunnan toimintakate toteutuu 4,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa ja toimintakulujen 4,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Lautakuntatasolla henkilöstökulujen ennuste alittaa suunnitellun 3,7 milj. euroa. Palveluryhmätasolla henkilöstökulujen ennusteeseen sisältyy alitusta etenkin Työllisyys- ja kasvupalveluissa ja Tredussa. Palvelujen ostojen ennuste alittaa muutetun talousarvion 1,5 milj. euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän ennuste on 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempi ja ylitys kohdistuu Treduun.

Ammatillisen koulutuksen tammi-elokuun toteutunut tilikauden tulos oli 1,5 milj. euroa, joka on 2,2 milj. euroa kauden muutettua talousarviota parempi. Ammatillisen koulutuk-

sen palveluryhmän osalta henkilöstökulujen toteuma alittaa kauden muutetun talousarvion 1,1 milj. euroa. Palvelujen ostot ovat toteutuneet 0,8 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Tilinpäätösennusteen mukaan Ammatillisen koulutuksen vuoden 2023 tilikauden tuloksen arvioidaan toteutuvan 1,4 milj. euroa suunniteltua parempana. OKM avaa syyskuussa vuoden 2023 toisella lisäsuoritepäätöksellä jaettavaa rahoitusta koskevan haun, jossa haetaan rahoitusta akuutteihin tarpeisiin. Rahoitus jaetaan opiskelijavuosina ja tarvittaessa perusrahoituksen harkinnanvaraisena korotuksena. Tredun valtionosuustulon perusteena oleva tavoitteellinen opiskelijavuositavoite on ylittymässä, joten on todennäköistä, että lisäsuoritepäätöksellä saadaan lisärahoitusta vuodelle 2023.

Lukiokoulutuksen toimintakate toteutui tammi-elokuussa -21,9 milj. eurona, joka on 1,3 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempi. Tilinpäätösennusteessa toimintakatteen ennuste on -35,1 milj. euroa ja sen arvioidaan alittavan muutetun talousarvion 0,2 milj. eurolla. Edelliseen vuoteen nähden lukiokoulutuksen toimintakate on kasvamassa 3,3 milj. euroa etenkin oppivelvollisuuden laajenemisen seurauksena.

Työllisyys- ja kasvupalveluiden tammi-elokuun toimintakate toteutui 4,6 milj. euroa suunniteltua pienempänä. Toimintatuotot toteutuivat 0,9 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Toimintakulut toteutuivat 5,5 milj. euroa suunniteltua pienempinä. Henkilöstökulut ovat toteutuneet suunniteltua pienempänä, koska palkkatuki uudistus siirtyi vuodenvaihteesta heinäkuun alkuun ja lisäksi kaikkia suunniteltuja tehtäviä ei olla saatu täytettyä heti vuoden alusta.

Työllisyys- ja kasvupalveluiden toimintakatteen ennuste on 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Henkilöstökulut ovat alittamassa muutetun talousarvion 3,2 milj. euroa. Palkkatuen lainsäädännön uudistuksen piti tulla voimaan vuodenvaihteessa, mutta voimaantulo siirtyi heinäkuun alkuun 2023. Tästä johtuen tarve palveluohjaajien rekrytoinnille ei ole realisoitunut. Lisäksi kaikkia tehtäviä ei olla saatu täytettyä heti vuoden alusta lähtien. Palvelujen ostojen ennustetaan toteutuvan muutettuun talousarvioon nähden 1,9 milj. euroa pienempinä. Kaupungin omat yrityksille ja yhdistyksille suunnattujen työllistämistukien (rekrytuot) ennustetaan toteutuvan muutettuun talousarvioon nähden 0,7 milj. euroa pienempinä mm. työvoimapulatilanteen vuoksi. Avustuksiin sisältyvä työmarkkinatuen kuntaosuus on tämän hetken arvion mukaan toteutumassa 2,0 milj. euroa yli budjetoidun 26,5 milj. eurona.

Elinkeinopalvelut -palveluryhmän tammi-elokuun toimintakate on toteutunut 13 teur muutettua talousarviota pienempänä. Elinkeinopalvelut -yksikön palveluiden ostot ovat hieman ylittyneet. Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelman henkilöstökulut ja palveluiden ostot ovat alittuneet yhteensä 79 teur selittyen uusien rekrytointien sekä palve-

luiden ostojen kustannusten painottumisesta vasta myöhäisimmille raportointikuukausille. Tilinpäätösennusteessa palveluryhmän toimintakate on lähes muutetun talousarvion mukainen. 6Aika koordinaatiohankkeen toimintatuottojen ennustetta on nostettu 7 teur vuodelle 2023 jäävän tulosvaikutuksen vuoksi. Palveluryhmään sisältyvän Älykaupunki kaupunkilaisille kehitysohjelman osalta toimintakatteen ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Tarkemmat tiedot kehitysohjelmasta on esitetty katsauksen Kehitysohjelmat -osiossa.

Vetovoima ja edunvalvonta -palveluryhmän tammi-elokuun toteutunut toimintakate on n. 0,66 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi. Palvelujen ostot ovat alittuneet yhteensä n. 0,24 milj. euroa johtuen pääosin tapahtumapalvelujen hankintojen ja oman palvelutuotannon kustannusten (esim. Kesäkeidas, Valoviikkojen avajaiset ja Joulutori) painottumisesta vasta myöhäisemmille raportointikuukausille. Tilinpäätösennusteessa palveluryhmän toimintakate on muutetun talousarvion mukainen. Tapahtumapalveluiden henkilöstömenojen ennusteessa on huomioitu jääkiekon MM-kisojen järjestämisestä johtuva henkilöstökustannusten lisäys 59 teur. Myös toimintatuottojen ennustetta on nostettu vastaavalla summalla, koska nämä kustannukset laskutetaan edelleen kaupungin suur tapahtumat -yksiköltä. Palveluryhmään sisältyvän Elämystalouden kehitysohjelman osalta toimintakatteen ennuste on muutetun talousarvion mukainen. Tarkemmat tiedot kehitysohjelmasta on esitetty katsauksen Kehitysohjelmat -osiossa.

Strateginen hankekehitys -palveluryhmän kokonaisuus muodostuu Viiden tähden keskustan ja Hiedanrannan kehitysohjelmien elinvoima- ja osaamislautakunnan alaisesta toiminnasta. Palveluryhmän toimintakate on tammi-elokuussa toteutunut 1,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Kehitysohjelmien projektien hankinnat kohdistuvat loppuvuoteen. Tilinpäätösennuste on lähes muutetun talousarvion mukainen. Hiedanrannan ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmien taloudesta on raportoitu kokonaisuutena Kehitysohjelmat -osiossa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta (pl. erikseen sitovat erät)				
Bruttoinvestoinnit	15	-15	-1 240	-1 240
Ammatillinen koulutus				
Bruttoinvestoinnit	-522	-2 311	-2 377	-1 827
Pysyvien vastaavien luovutustulot	66	58	0	56

Elinvoima- ja osaamislautakunnan muutettuun talousarvioon sisältyy nettoinvestointeja yhteensä 3,6 milj. euroa. Investoinnit koostuvat erikseen sitovista ammatillisen koulutuksen investoinneista sekä lukiokoulutuksen ensikertaisesta kalustamisesta.

Investointeja on tammi-elokuussa toteutettu 0,5 milj. eurolla kohdistuen Ammatillisen koulutuksen palveluryhmään. Ammatillisen koulutuksen investointisuunnitelma sisältää 1,6 milj. euron kone- ja laitehankinnat sekä Silta-kampuksen ensikertaisen kalustamisen uudelleen budjetoidut 0,8 milj. euron hankinnat.

Lukiokoulutuksen suunnitellut investoinnit 1,24 milj. euroa liittyvät Pyynikintie 2:n remontoitujen tilojen ensikertaiseen kalustamiseen. Investointeja ei ole tammi-elokuussa vielä toteutunut, mutta hankintapäätöksiä ja tilauksia on toteutettu suunnitellusti. Remontin valmistuminen ja tilojen käyttöönotto siirtyy elokuun alusta joitakin kuukausia eteenpäin, joten investoinnit toteutuvat suunniteltua myöhemmin.

Investointien tilinpäätösennuste on 3,0 milj. euroa, joka on 0,6 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Ammatillisen koulutuksen osalta ensikertaiseen kalustamiseen varattua määrärahaa arvioidaan jäävän käyttämättä tämän verran. Lukiokoulutuksen osalta tämänhetkisen tiedon mukaan Pyynikintie 2:n remontoituvat tilat valmistuvat tämän vuoden aikana, minkä myötä lukiokoulutuksen investointien ennuste on budjetin mukainen.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Elinvoima- ja osaamislautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 14 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista neljän arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä. Viiden tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida ja viiden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta vuoden loppuun mennessä.

ASUNTO- JA KIINTEISTÖLAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka				
Toimintatulot	161 283	246 105	233 164	245 767
Toimintamenot	-53 216	-105 879	-89 051	-87 708
Toimintakate	108 067	140 227	144 113	158 059

Suurimmat poikkeamat:

- Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan kertyvän 4,6 milj. euroa suunniteltua enemmän.
- Pysyvien vastaavien myyntivoittoja ennustetaan kertyvän 4,8 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Asunto- ja kiinteistölahtakunnan toimintakatteen toteuma on elokuun lopun tilanteessa 108,1 milj. euroa ja se eroaa kauden muutetusta talousarviosta 12 milj. euroa. Toimintatuotot 161,3 milj. euroa, ovat 5,8 milj. euroa enemmän kuin kauden budjetti. Toimintakulut 53,2 milj. euroa, ovat toteutuneet 6,2 milj. euroa kauden suunnitelmaa pienempinä. Toimintatuottojen poikkeaman taustalla ovat alkuvuonna toteutuneet pysyvien vastaavien luovutusvoitot. Lahdesjärvellä sijaitsevan Metson tontin kauppa sekä Frenckellin kauppa ovat toteutuneet tammi-elokuun välisenä aikana ja kasvattaneet myyntivoittojen toteuman yli kauden budjetin. Myös maankäyttösopimuskorvaukset ovat toteutuneet muutettua talousarviota paremmin.

Tilinpäätösennusteen toimintakate, 158,1 milj. euroa, on 13,9 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Maankäyttösopimuskorvauksia arvioidaan tuloutuvan 6,6 milj. eu-

roa, joka on 4,6 milj. euroa budjetoitua enemmän. Maankäyttösopimuskorvaukset tuloutuvat yhdyskuntarakentamisen toteutumisen suhteessa. Vuokratuottojen ennuste on 212,5milj. euroa ja ne ovat toteutumassa 2,8 milj. euroa budjetoitua suurempina. Taustalla on maa-alueiden vuokratuottojen arvioitua suurempi kasvu. Pysyvien vastaavien myyntivoittojen ennuste 25,7 milj. euroa on 4,8 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintakulujen ennuste alittaa muutetun talousarvion 1,3 milj. eurolla. Henkilöstökulut ovat alittamassa budjetin 0,3 milj. euroa ja palvelujen ostot 0,8 milj. euroa.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Asunto- ja kiinteistölautakunta (pl. erikseen sitovat erät)				
Bruttoinvestoinnit	-8 077	-15 112	-15 985	-12 940
Pysyvien vastaavien luovutustulot	14 032	3 794	27 170	24 074
Talonrakennushankkeet (pl. Hiedanranta)				
Bruttoinvestoinnit	-63 748	-108 662	-125 139	-103 135
Rahoitusosuudet	4	255	1 000	1 000
Nettoinvestoinnit	-63 744	-108 407	-124 139	-102 135
Pysyvien vastaavien luovutustulot	14 309	9 125	2 230	14 556
Hiedanranta				
Bruttoinvestoinnit	-1 340	-15 088	-5 500	-3 300
Viiden tähden keskusta				
Bruttoinvestoinnit	-96	-1 240	-3 100	-1 300

Asunto- ja kiinteistölautakunnan investoinnit muodostuvat talonrakennushankkeista, maanhankinnasta, vahvistuneiden asemakaavojen ja kaupungin sitoumusten mukaisista johtosiirroista sekä pilaantuneiden maiden puhdistuksista. Erikseen valtuustoon nähden sitovien kehitysohjelmien Viiden tähden keskusta ja Hiedanranta investointimenoja sisältyy lautakunnan muutettuun talousarvioon yhteensä 8,6 milj. euroa.

Tammi-elokuussa lautakunnan alaisia investointeja on toteutettu yhteensä 73,3 milj. eurolla. Talonrakennushankkeita on toteutettu alkuvuoden aikana 63,7 milj. euroa. Investointien toteuma maaomaisuuden investoinneista muodostuvan asunto ja kiinteistölautakunta pl. erikseen sitovat erät osalta on 8,1 milj. euroa.

Lautakunnan nettoinvestointien tilinpäätösennuste, 119,7 milj. euroa on 29,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempi.

Tampereen kaupunki hankkii tiloihin ja rakennuksiin liittyvät hanke- ja rakennuttamispalvelut Tampereen Tilapalvelut Oy:ltä. Vuoden 2023 talonrakennusten nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) muutettu talousarvio sisältäen uudelleenbudjetoinnit ovat yhteensä 124,1 milj. euroa. Tilinpäätösennusteessa talonrakennushankkeiden toteumaksi arvioidaan 102,1 milj. euroa, joka on 22 milj. euroa suunniteltua vähemmän.

Tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 hankekohtaisissa määrärahoissa merkittävimmät erot muutetussa talousarviossa kohdistuvat seuraaviin hankkeisiin: Tammelan stadion uudisrakennus -hankkeen vuoden 2023 määräraha ylittyy noin 2,72 milj. eurolla. Hankkeen päivitetty toteutuskustannusarvio on 42,2 milj. euroa. Lamminpään koulun rakennus 2 uudisrakennushankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 maaliskuulle 2024, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 2,96 milj. eurolla. Tampereen Lyseon lukion perusparannus -hankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 tammikuulle 2024, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 5,15 milj. eurolla. Kaupin pesäpallostadionin oheistilat -hankkeen vuoden 2023 määräraha alittuu noin 3,0 milj. eurolla, koska työt voidaan aloittaa vasta pesäpallokauden jälkeen lokakuussa. Hervannan vapaa-aikakeskuksen perusparannus -hankkeen aloitus siirtyy elokuusta 2023 joulukuulle 2023, joten vuoden 2023 määräraha alittuu noin 1,5 milj. eurolla.

Investointien (Akilan pl. erikseen sitovat erät) ennustetaan toteutuvan 3,0 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Talonrakennushankkeiden nettoinvestointien (pl. Hiedanranta) ennuste 102,1 milj. euroa eroaa muutetusta talousarviosta 22,0 milj. euroa.

Investointitoteumaan on kirjautunut myös maankäyttösopimuskorvauksena saadut maa-alueet 4,7 Me, jotka nostavat merkittävästi maaomaisuuden investointien toteumaa. Kirjauksen johdosta maanhankinnan toteuma ei kuvaa rahan käyttöä. Jos muiden hankkeiden osalta muutetun talousarvion mukaiset määrärahat toteutuvat, akilan investointien (pl. erikseen sitovat erät ja talonrakennus) määräraha ylittyy tämän maanhankintaan

kohdistuvan kirjauksen johdosta. Aktivoitavien purkukustannusten toteuma on noin 0,174 milj. euroa. Purkukustannuksiin on muutetussa talousarviossa varattu 0,5 milj. euroa.

Pysyvien vastaavien luovutustuloja on kirjattu tammi-elokuussa 28,3 milj. euroa. Merkittävimmät kohteet, jotka sisältyvät alkuvuoden toteumiin ovat Metsolle myyty Lahdesjärven tontti sekä Frenckellin kiinteistön kauppa. Pysyvien vastaavien luovutustulojen enuste koko vuodelle on 38,6 milj. euroa, mikä on 9,2 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Hiedanrannan ja Viiden tähden keskustan kehitysohjelmien investoinneista kerrotaan Kehitysohjelmat-osiossa.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Asunto- ja kiinteistölautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa viisi sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahden arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä. Yhden tavoitteen toteutumista ei voida vielä arvioida ja kahden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta vuoden loppuun mennessä.

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot	18 393	31 501	32 076	30 733
Toimintamenot	-50 352	-74 000	-79 044	-79 246
Toimintakate	-31 958	-42 499	-46 968	-48 513
Vyörytykset (Tukipalvelut ja Paikkatieto / Joukkoliikenteeseen kohdistuva osuus)	204	326	371	372
Toimintakate vyörytyksin	-31 754	-42 173	-46 597	-48 141
Kaupunkiympäristön suunnittelu				
Toimintatulot	5 161	11 149	13 900	11 656
Toimintamenot	-10 438	-17 430	-18 104	-18 356
Toimintakate	-5 277	-6 281	-4 204	-6 699
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-941	-1 478	-1 744	-1 751
Toimintakate vyörytyksin	-6 218	-7 759	-5 948	-8 450
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito				
Toimintatulot	9 944	15 716	13 473	14 373
Toimintamenot	-31 501	-44 602	-46 840	-46 823
Toimintakate	-21 557	-28 886	-33 367	-32 450
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-428	-691	-741	-744
Toimintakate vyörytyksin	-21 985	-29 577	-34 108	-33 193
Kestävä kaupunki				
Toimintatulot	2 999	4 114	4 231	4 231
Toimintamenot	-5 959	-7 981	-9 746	-9 719
Toimintakate	-2 960	-3 867	-5 515	-5 488
Vyörytykset (Tukipalvelut sekä Paikkatieto)	-596	-972	-1 009	-1 014
Toimintakate vyörytyksin	-3 556	-4 839	-6 525	-6 501

Suurimmat poikkeamat

- Maanrakennusalan kustannukset nousivat vuoden 2023 heinäkuussa 1,4 % vuoden takaisesta

Yhdyskuntalautakunnan alaisuuteen kuuluvan kaupunkiympäristön palvelualueen toteutuneet toimintatuotot alittavat 3,1 milj. eurolla vuosisuunnitelman ja toimintakulut alittavat 2,8 milj. eurolla vuosisuunnitelman. Toimintatuottojen alitus johtuu osaltaan toiminnan kausivaihteluista, sillä muun muassa kuluvan vuoden hulevesimaksujen laskutus ajoittuu vuosisuunnitelmasta poiketen. Toisaalta myös rakennusvalvonnan tuotot ovat toteutuneet vuosisuunnitelmaa pienempinä mitä selittää rakentamisen nopeasti hiljentynyt suhdanne. Toimintakulujen alitukseen vaikuttaa pääosin toiminnan kausivaihtelut vuosisuunnitelmaan verrattuna, sillä hankkeiden ajoitus ei toteudu välttämättä vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) suuruudeltaan 0,581 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan käyttötalousmenoihin. Ympäristöterveysyksikön toimintamenoja lisättiin 0,463 milj. euroa, jolla varaudutaan pieneläinpäivystyspalvelujen hankkimiseen yksityiseltä palveluntuottajalta. Yleiskaavayksikön toimintamenoja lisättiin 0,25 milj. euroa, jolla varaudutaan Nurmi-Sorilan osayleiskaavaa varten vaadittavien selvitysten ja suunnitelmien tilaamiseen. Lisäksi kaupungin sisäisiä vuokramenoja pienennettiin 0,132 milj. eurolla. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa (KV 12.6.2023 § 94) suuruudeltaan 0,8 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan käyttötalousmenoihin, jolla lisättiin 0,3 milj. euroa palkkaratkaisun kustannusvaikutuksen kattamiseen sekä tehtiin 0,5 milj. euron lisäys katujen päällysteiden kunnossapitoon.

Tilinpäätösennusteen toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 1,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 1,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tuottojen alitusennuste johtuu rakennusvalvonnan ja asemakaavoituksen tuottojen 2,2 milj. euron alituksesta. Toisaalta katutilavalvonnan ja pysäköinninvalvonnan tuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Poikkeamien tarkemmat selitykset palveluryhmien osioissa. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Kaupungin kasvu sekä ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteet kasvattavat vihersuunnittelun konsulttipalvelujen ostoja, joiden ennustetaan ylittävän vuosisuunnitelman 0,3 milj. euroa. Lisäksi konsernihallinnon sisäisten palveluostojen ja kiinteistötoimen vuokrakulujen ennustetta on pienennetty yhteensä 0,1 milj. euroa palveluryhmittäin.

Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmän toteutuneet toimintatuotot alittavat 4,1 milj. eurolla vuosisuunnitelman johtuen pääosin hulevesimaksujen tuottojen alituksesta, sillä hulevesimaksujen laskutuksen ajoittuminen poikkeaa vuosisuunnitelmasta. Toisaalta myös rakennusvalvonnan tuotot ovat toteutuneet 1,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempinä, sillä rakentamishankkeiden käynnistymiset ovat vähentyneet huomattavasti, mikä vaikuttaa myönnettyjen rakennuslupien määrään. Lisäksi asemakaavoituksessa hankelaskutus on toteutunut 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tähän vaikuttaa muun muassa suunniteltujen rekrytointien toteutuminen aiottua myöhemmin, jolloin laskutettavia kaavatöitä on toteutunut budjetoitua vähemmän. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 2,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Rakennusvalvonnan tuottojen ennustetaan toteutuvan 1,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä, sillä haettujen ja myönnettyjen rakennuslupien määrä on vähentynyt voimakkaasti rakentamisen suhdanteen hiljentyessä. Asemakaavoituksen tuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä, sillä muun muassa rekrytointien toteutumisen viiveen takia laskutettavia kaavatöitä toteutuu budjetoitua vähemmän. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Osittain alitus johtuu täyttämättä olevista vakansseista, jotka alentavat henkilöstökuluja. Alitukseen vaikuttaa myös toiminnan kausivaihtelut vuosisuunnitelmaan verrattuna, sillä hankkeiden ajoitus ei toteudu välttämättä vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina johtuen pääosin viher- ja hulevesisuunnittelun ulkoisten palveluostojen ylityksestä. Kaupungin kasvu sekä ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteisiin vastaaminen kasvattavat kuluja. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana.

Rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 1,0 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Ylitys johtuu pääosin katutilavalvonnan tuottojen suotuisasta toteumasta, johon vaikuttaa keskustan isojen päättyneiden rakennuskohteiden katulupien laskutus. Myös pysäköinninvalvonnan tuotot ovat ylittyneet. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Katutilavalvonnassa toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Tähän ovat syynä keskusta-alueen isot valmistuneet ja laskutetut rakennushankkeet. Pysäköinninvalvonnassa toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana. Tähän ovat syynä muun muassa toiminnan kehittäminen ja kahden uuden tarkastajaviran tuoma työpanoksen lisäys. Toimintakulut (sisältäen vok) ovat toteutuneet noin 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempi-

na. Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisesti. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,9 milj. euroa vuosisuunnitelmaa parempana.

Kestävä kaupunki -palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 0,1 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Poikkeama johtuu pääosin elintarvikevalvonnan tuottojen ylityksestä sekä siitä, että eläinlääkintähuollon laskutuksen tuloutus ei ajoitu vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Toimintakulut ovat toteutuneet noin 0,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Osittain alitus johtuu henkilöstökulujen alituksesta, mutta myös siitä, ettei eläinlääkintähuollon palveluostot eikä ympäristö- ja ilmastopoliitiikan ja kestävyiden hankkeet ajoitu vuosisuunnitelmassa suunnitellun mukaisesti. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisena.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Yhdyskuntalautakunta (pl. erikseen sitovat erät)				
Bruttoinvestoinnit	-27 613	-62 106	-55 700	-57 000
Rahoitusosuudet	79	4 369	3 450	2 572
Nettoinvestoinnit	-27 533	-57 738	-52 250	-54 428
Viiden tähden keskusta				
Bruttoinvestoinnit	-1 900	-5 714	-9 640	-5 340
Rahoitusosuudet	341	906	0	341
Nettoinvestoinnit	-1 559	-4 807	-9 640	-4 999
Hiedanranta				
Bruttoinvestoinnit	-19	-65	-800	-100

Yhdyskuntalautakunnan alaisuuteen kuuluvan Kaupunkiympäristön palvelualueen nettoinvestointien ennuste on 59,5 milj. euroa mikä on 3,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Tästä yhdyskuntalautakunnan perustoiminnan nettoinvestointien ylitys on 2,2 milj. euroa. Lautakunnan talousarvioon sisältyvän Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman nettoinvestointien alitus on 4,6 milj. euroa. Hiedanranta -kehitysohjelman nettoinvestointien alitus on 0,7 milj. euroa.

Investointien rahoitusosuuksien ennuste on 0,5 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempi. Tästä yhdyskuntalautakunnan perustoiminnan rahoitusosuuksien alitus on 0,9 milj. euroa ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman rahoitusosuuksien ylitys on 0,3 milj. euroa.

Maanrakennusalan kustannukset nousivat vuoden 2023 heinäkuussa 1,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa (KV 20.2.2023 § 26) Kaupunkiympäristön palvelualueen yhdyskuntalautakunnan 7,04 milj. euron uudelleen budjetoinnit vuodelta 2022 siirtyneistä investointimenoista. Tästä 1,8 milj. euroa on perustoiminnan investointimenojen uudelleen budjetoiteja (Enqvistinkadun siirto, Tammelan Stadion ja Västringinmäki) ja 0,24 milj. euroa on Osallistuva budjetointi -hankkeiden uudelleen budjetoiteja. Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman investointimenoja uudelleen budjetoitiin vuo-

delle 2023 yhteensä 5,0 milj. euroa (Ranta-Tampellan viimeistelytyöt, Asemakeskuksen toteutuksen käynnistäminen, Särkänniemi-Mustalahti-Onkiniemi -projektin toteutuksen käynnistäminen).

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa (KV 12.6.2023 § 94) suuruudeltaan 3,7 milj. euron talousarviomuutoksen yhdyskuntalautakunnan investointimenoihin. Tästä 2,0 milj. euroa kohdistui Näsisaaren raitiotiesiltoja varten rakennettavien paalulaattojen kustannuksiin. Raitiotien rinnakkaishankkeiden kustannusten indeksitarkistukseen kohdistui 0,5 milj. euroa ja Satakunnankadun kiertoliittymän ja Rongankadun rakentamisen kustannuksiin kohdistui 1,2 milj. euroa.

Kaupunkiympäristön suunnittelu -palveluryhmässä perustoiminnan bruttoinvestointien ja nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan olennaisesti vuosisuunnitelman mukaisena.

Rakennuttaminen ja ylläpito -palveluryhmässä perustoiminnan bruttoinvestointien ennustetaan toteutuvan 1,3 milj. euroa ja nettoinvestointien 2,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Merkittävimmät poikkeamat ovat seuraavat (osa huomioitiin valtuuston 12.6.2023 tekemässä talousarviomuutoksessa). Näsinsaareen rakennettavat sillat (3 kpl) vaativat paalulaatat. Paalulaattojen avulla mahdollisesta aikaisempi siltojen rakentaminen ja varmistetaan, että saaritäytön painumista ei aiheudu ongelmia raitiotielle myöhemmässä vaiheessa. Tämän hetken arvion mukaan kustannukset ovat 2,4 milj. euroa, joista kohdistuu tälle vuodelle 2,0 milj. euroa. Raitiotien rakentamisen indeksikorjauksiin varauduttiin 0,5 milj. eurolla, mutta arvion mukaan indeksikorjauksien summa olisi 0,98 milj. euroa. Enqvistinkadun jatkeen, Possiojan hulevesirummun sekä Hiedanrannan ratikkaterminaalien rakentamiset kustannetaan kokonaisuudessaan lautakunnan investointiohjelmasta vuonna 2023, mistä osa laskutetaan myöhemmin Hiedanrannan kehitys Oy:ltä. Tästä aiheutuu 0,5 milj. euron lisäkustannus vuodelle 2023. Alkuvuoden kilpailutettujen viiden kohteen urakkahinnat ovat merkittävästi ylittäneet, mitä oli varattu vuosisuunnitelmassa (ylitys yhteensä 1,7 milj. euroa). Hervannan pohjoisakselin kaava-alueen siltatöihin päästiin vuoden 2022 jälkipuoliskolla ja kustannukset painottuvat vuodelle 2023, josta aiheutuu 1,2 milj. euron lisäkustannus. Tammelan ratapihan ja Morkun aukion rakentaminen viivästyivät vuodelle 2023 muun ympärillä olevan rakentamisen takia, tästä aiheutuu 0,4 milj. euron lisäkustannus. Ojalan alueella pohjaolosuhteet olivat vesihuollon rakentamisen kannalta osittain erittäin hankalat. Putkituksia täytyi rakentaa muun muassa paalulaattojen varaan, mistä aiheutuu 0,6 milj. euron lisäkustannus.

Tohlopin sekä Tesoman taimiston kaava-alueiden rakentamista ei päästä aloittamaan täysipainoisesti tänä vuonna ja vuosisuunnitelmassa varatusta rahasta on säästymässä yhteensä 0,5 milj. euroa.

Rongankadun rakentamiseen arvioitiin saatavan Traficomien myöntämään kävelyn ja pyöräilyn edistämisen investointitukea yhteensä noin 0,9 milj. euroa. Traficom ei myöntänyt kyseiselle kohteelle rahoitustukea.

Lautakunnan perustoiminnan talousarviossa on lisäksi lukuisia pienempiä kohteita, joista osasta saadaan säästöä vuosisuunnitelmaan verrattuna.

Lautakunnan talousarvioon sisältyvän, ja erikseen talousarviossa sitovan, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman bruttoinvestointien ennustetaan toteutuvan 4,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä ja rahoitusosuuksien 0,3 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Ranta-Tampellan suunnitellut katujen ja yleisten alueiden pintatyöt odotavat talonrakennusten valmistumista. Asemakeskuksen Tampereen henkilöratapiha -hankkeesta ei ole aloituspäätöstä rakennustöiden osalta, joten alustavia rakennustöitä ei ole aloitettu kuluvana vuonna. Ratinan niemi, Suvannon rannat ja stadion -hanke ei käynnisty kuluvana vuonna, eikä vuonna 2023 ole toteutettu nopeita nimeämättömiä vetovoimatoimenpiteitä. Saatuihin rahoitusosuuksiin sisältyy Soukkapuiston skeittipuiston, Ranta-Tampellan kunnallistekniikan ja Tampereen henkilöratapiha -hankkeen rahoitusosuuksia.

Lautakunnan talousarvioon sisältyvän, ja erikseen talousarviossa sitovan, Hiedanranta -kehitysohjelman brutto- ja nettoinvestointien ennustetaan toteutuvan 0,7 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Sellupuiston hule- ja suotovesien hallintajärjestelmän rakentaminen ei etene suunnitellusti ja Sahasaarenskadun ja Hiedanrannan välinen kevyenliikenteen väylän suunnittelu ja rakentaminen ei toteudu kuluvana vuonna.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Yhdyskuntalautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa 9 sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista kahdeksan arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä ja yhden tavoitteen arvioidaan toteutuvan osittain.

JOUKKOLIIKENNELAUTAKUNTA

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Joukkoliikenne				
Toimintatulot	42 851	65 899	64 530	67 930
Toimintamenot	-60 505	-95 231	-93 520	-97 512
Toimintakate	-17 654	-29 333	-28 991	-29 582
Vyörytykset (Tukipalvelut ja Paikkatietoyksikkö)	-204	-326	-371	-372
Toimintakate vyörytyksin	-17 858	-29 659	-29 362	-29 954

- Kustannustaso säilynee korkealla tasolla loppuvuoden

Joukkoliikennelautakunnan alaisuuteen kuuluvan joukkoliikenteen palveluryhmän toimintatuotot ovat toteutuneet 0,2 milj. euroa vuosisuunnitelmaa pienempänä. Tukien ja avustusten tuloutuminen ajoittuu vuosisuunnitelmasta poiketen. Matkustus kasvaa voimakkaasti tällä hetkellä. Lipputulot ovat elokuun tilanteessa 2,0 milj. euroa budjetoitua suuremmat. Toimintakulut ovat toteutuneet 1,8 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana, kun huomioidaan kirjanpidosta puuttuva ulkopuolisen liikennöitsijän heinä- ja elokuun laskutus. Tämä selittyy pääosin sillä, että joukkoliikennepalvelujen kustannustaso on alkuvuodesta ennakoitua korkeammalla tasolla.

Tilinpäätösennusteen osalta toimintakatteen ennustetaan toteutuvan 0,6 milj. euroa vuosisuunnitelmaa heikompana. Toimintatuottojen ennustetaan toteutuvan 3,4 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempana johtuen matkustuksen voimakkaasta kasvusta.

Toimintakulujen ennustetaan toteutuvan 4,0 milj. euroa vuosisuunnitelmaa suurempina. Kustannustaso säilynee korkealla tasolla loppuvuoden ja lisäksi elokuusta mukaan tulevat aikatauluvarmuuden kehittämistoimenpiteet aiheuttavat sen, että toimintakulut tullaan ylittämään noin 4,0 miljoonalla. Aikatauluvarmuuden kehittämistoimenpiteet tarkoittavat lisävuoroja linjoille, joilla liikenteen ruuhkautumisen tai kasvaneiden matkustajamäärien (lisää matka-aikaa) aikataulut eivät ole toteutuneet.

Toiminnan tavoitteiden toteuma

Kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle on asetettu vuoden 2023 talousarviossa kaksi sitovaa toiminnan tavoitetta. Elokuun lopun tilanteessa tavoitteista yhden arvioidaan toteutuvan vuoden loppuun mennessä ja yhden tavoitteen arvioidaan jäävän toteutumatta.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Joukkoliikenne				
Bruttoinvestoinnit	-9	-13	-500	-500

Joukkoliikennelautakunnan alaisuuteen kuuluvan Joukkoliikenteen palvelualueen bruttoinvestointien ja nettoinvestointien ennuste on 0,5 milj. euroa, mikä on vuosisuunnitelman mukainen. Investoinnilla rahoitetaan lippu- ja maksatus- ja infojärjestelmän pitkävaikutteisia hankintoja.

KONSERNIHALLINTO

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
ICT-kehittäminen				
Toimintatulot	200	592	128	98
Toimintamenot	-3 710	-7 250	-4 200	-4 170
Toimintakate	-3 510	-6 657	-4 072	-4 072
Bruttoinvestoinnit	-1 769	-4 258	-9 304	-8 004
Rahoitusosuudet	18	163	176	176
Toimintakate + nettoinvestoinnit	-5 261	-10 753	-13 200	-11 900
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta				
Toimintatulot	0	0	0	0
Toimintamenot	-246	-411	-403	-403
Toimintakate	-246	-411	-403	-403
Keskusvaalilautakunta				
Toimintatulot	0	554	450	450
Toimintamenot	-894	-882	-1 082	-1 073
Toimintakate	-486	-328	-632	-632
Konsernihallinto				
Toimintatulot	11 605	28 018	17 856	17 760
Toimintamenot	-27 254	-51 257	-46 339	-45 027
Toimintakate	-15 649	-23 240	-28 483	-27 267
Nettoinvestoinnit	-87	-3	-100	-86

ICT-kehittäminen

Tietohallintoyksikön tehtävä on kehittää kaupungilla ICT-toimintaympäristöä. Vuodelle 2023 kehittämiseen on varattu yhteensä 8,8 milj. euroa, josta investointeihin 5,2 milj. euroa. Lisäksi valtuuston päätöksellä helmikuussa siirrettiin 4,4 milj. euroa vuodelta 2022 käyttämättä jäänyttä rahaa.

Tietohallinnon ICT-kehittämisen toimintakate ja nettoinvestoinnit yhteensä ovat toteutuneet elokuun loppuun mennessä 2,6 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä, koska projektit eivät ole käynnistyneet suunnitellussa aikataulussa ja projektien ostot painottuvat loppuvuoteen. Edelliseen vuoteen nähden ICT-kehittämisen kustannukset ovat 0,8 milj. euroa pienemmät. Sote-salkun kehittämisen toteuma elokuun loppuun 2022 oli 1,0 milj. euroa, joten muun kehittämisen kustannukset ovat kasvaneet 0,2 milj. euroa edellisvuodesta.

ICT-kehittämisen tilinpäätösennuste alittaa 1,3 milj. eurolla muutetun talousarvion. Ennustetta päivitetään tulevina kuukausina, kun projektien suunnitelmat päivittyvät.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toimintakatteen tilinpäätösennuste on talousarvion mukainen -0,4 milj. euroa.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan toimintakatteen tilinpäätösennuste on talousarvion mukainen noin -0,6 milj. euroa.

Konsernihallinto

Konsernihallinnon (pl. ICT-kehittäminen, Tarkastuslautakunta, Keskusvaalilautakunta) toimintakate oli tammi-elokuussa -15,6 milj. euroa, mikä oli 3,18 milj. euroa ajankohdan muutettua talousarviota parempi monista eri syistä johtuen.

Konsernihallinnon toimintakatteen tilinpäätösennuste on 1,2 milj. euroa muutettua talousarviota korkeampi johtuen pääosin henkilöstömenojen, jatkuvien palvelujen, koulutus- ja kehittämisen säästyvistä kustannuksista sekä arvioidusta rahoitusosuuden palautuksesta.

Konsernihallintoon on budjetoitu vuodelle 2023 investointina uuden kaupunginarkiston ensikertaisen kalustamisen hankinta 0,1 milj. euroa. Investointi on valmistunut ja toteuma on 0,087 milj. euroa.

YHTEISET ERÄT

Käyttötalouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Toimintatulot	1 066	4 679	961	738
Toimintamenot	-77 898	-132 240	-116 473	-115 879
Toimintakate	-76 832	-127 561	-115 512	-115 141

Yhteisten erien toimintakate toteutui tammi-elokuussa 1,5 milj. euroa suunniteltua parempana. Yhteisiin eriin tehtiin 12.6.2023 talousarviomuutos koskien vuodelle 2023 kirjautuvia sote- ja pelastustoimen 31.12.2022 tai aiemmin aiheutuneita Tampereen kaupungille kuuluvia tuloja ja menoja. Talousarvioon lisättiin 0,08 milj. tuloja ja 3,15 milj. menoja, jolloin toimintakate heikkeni 3,08 milj. euroa.

Toimintatuotot ovat toteutuneet 0,4 milj. euroa suunniteltua suurempina ja toimintamenot 1,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä. Toimintatuotoissa sote- ja pelaerien osuus ylityksestä on 0,5 milj. euroa, joten muut tuotot ovat toteutuneet suunniteltua pienempinä. Toimintamenoissa suurin alitus on suur tapahtumien menoissa, mutta niiden odotetaan toteutuvan suunnitellun suuruisina.

Yhteisten erien toimintakatteen tilinpäätösennuste on 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota parempi. Ennustetta on parannettu 0,2 milj. euroa verotuskustannusten toteutuessa arvioitua pienempinä ja 0,2 milj. euroa osallistuvan budjetoinnin kustannusten jäädessä toteutumatta.

Investointien toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Bruttoinvestoinnit	-227	-517	-4 400	-1 900
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	3 567	0	0

Konsernihallinnon yhteisten erien investoinnit ovat pääasiassa sijoituksia konserniyhtiöihin. Investointien ennustetaan toteutuvan 2,5 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä. Sara Hildénin taidemuseon kiinteistöyhtiön 2,5 milj. euron sijoitus ei toteudu vuonna 2023 ja se on päivitetty tilinpäätösennusteeseen. Vuoden 2023 talousarvion osakkeiden ja osuuksien investointeihin lisätään lokakuun kaupunginvaltuuston kokouksessa KOy Tampereen Monitoimiareenan pääomajärjestelyiden takia lainakonvertointien yhteismäärää vastaava summa (kv 18.9.2023 § 135). Lainakonvertointeja ei ole huomioitu elokuun tilinpäätösennusteessa.

Vuoden 2023 ennuste sisältää sijoituksen Suomi-rata Oy:ön (0,3 milj. euroa) sekä 1,6 milj. euron varaus osakkeisiin ja osuuksiin. Investointeja on toteutunut 0,227 milj. euroa. Suomi-rata Oy:ön sijoituksia on toteutunut 0,147 milj. euroa ja 1,6 milj. euron varauksesta on sidottu sekä toteutunut 0,08 milj. euroa Tampereen Vesi Oy:n SVOP-sijoitukseen (Kaupunginvaltuusto 30.1.2023 § 9).

Luovutustulojen tilinpäätösennusteeseen on päivitetty 0,5 milj. euron Finnparkin sijoitetun vapaan pääoman palautuksesta luopuminen (Kaupunginhallituksen konsernijaosto 18.4.2023 § 31).

TASEYKSIKÖT

Liikelaitokset

Tampereen Vesi

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Liikelyljäämä	16 676	28 802	28 773	26 742
Nettoinvestoinnit	-12 247	-15 877	-24 520	-24 520

Tampereen Veden liikevaihto tammi-elokuussa on toteutunut 47,2 milj. eurolla. Toteuma on 1,0 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Merkittävin tekijä tähän on liittymismaksujen suunniteltua alhaisempi kertymä. Liikevaihdosta 17,9 milj. euroa on vedenmyyntituloja ja 28,2 milj. euroa jätevesimaksutuloja, näihin sisältyy liittymismaksutulot. Liikevaihto työlaskutuksesta on 1,0 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna ajanjakson liikevaihto on 2,0 milj. euroa enemmän, johtuen vuoden alussa tehdyistä vesi- ja jätevesitaksan korotuksista. Liittymismaksukertymän ennustetaan jäävän suunnitellusta myönnettyjen rakennuslupien ja aloitettujen rakennushankkeiden volyymin laskun myötä ja liikevaihdon ennustetaan tämän myötä toteutuvan 1,0 milj. euroa suunniteltua pienempänä, 72,6 milj. eurolla, vuoden loppuun mennessä.

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot ovat toteutuneet 5,6 milj. eurolla. Toteuma on 1,0 milj. euroa suunniteltua vähemmän ja 1,1 milj. edellisvuotta enemmän. Tuotantolaitosten osalta lämmityksen kustannukset ovat ylittäneet suunnitellun ja ennustetta on tältä osin nostettu ja sähkön ostojen osalta puolestaan laskettu. Jätevedenpuhdistuskemikaalien ostojen osalta ennustetta on laskettu. Rakennusmateriaalien ostot ovat jääneet suunnitellusta, mutta toteuman oletetaan kirivän kiinni loppuvuodesta ja tilinpäätösennuste pidetään toistaiseksi ennallaan. Aineiden ja tarvikkeiden ostojen tilinpäätösennuste on 9,7 milj. euroa.

Palvelujen ostot ovat toteutuneet 7,4 milj. eurolla, 1,6 milj. euroa edellisvuotta suurempina ja lähes suunnitellun suuruisina. Koneiden ja kaluston suunnitellut kunnossapitokulut ovat ylittyneet sekä vedentuotannon että jätevedenpuhdistuksen osalta, samoin maansiirto- ja työkonepalveluiden ostojen kulut ovat ylittyneet verkostorakentamisen osalta. Näiden osalta tilinpäätösennustetta on nostettu. Yhtiöittämissä kustannukset on otettu huomioon ennusteessa päätöksenteon ja valmistelun edetessä. Liikelaitokselle kohdistuvien kustannusten arvio on 0,5 milj. euroa. Palvelujen ostojen tilinpäätösennuste on 11,4 milj. euroa.

Henkilöstökulut elokuun loppuun mennessä ovat toteutuneet 6,7 milj. eurolla, ylittäen suunnitellun 0,5 milj. eurolla. Osa henkilöstökuluihin vaikuttavista eristä on jäänyt suunnitelmasta pois. Tämän osalta ennustetta on muutettu jo aikaisemmin. Muutoksella ei ole kuitenkaan ollut vaikutusta palkallisiin henkilötyövuosiin.

Poistot ovat toteutuneet 10,0 milj. eurolla, ollen 0,2 milj. euroa suunniteltua vähemmän. Vuoden loppuun mennessä poistojen arvioidaan kuitenkin toteutuvan suunnitellun suuruisina. Liiketoiminnan muiden kulujen osalta suunnitelma on ylittynyt 0,4 milj. eurolla. Tämä johtuu pääosin vuokratuista varavoimakoneista, joita ei ollut mukana suunnitelmassa, tämän takia tilinpäätösennustetta on muutettu vielä kone- ja kalustovuokrien osalta. Liikkeylijäämä ennuste tulee jäämään suunnitellusta 2,0 milj. euroa, ollen 26,7 milj. euroa.

Investoinnit ovat toteutuneet tammi-elokuussa yhteensä 12,3 milj. eurolla. Verkoston investoinnit ovat toteutuneet 11,1 milj. eurolla. Vuodelle 2023 miljoona euroa ylittäviä hankkeita verkostorakentamisessa on kaksi, kumpikin etenee suunnitellusti. Rautaharkon pääviemärin rakentamisen budjetti vuodelle 2023 on 2,2 milj. euroa ja tästä on käytetty 1,4 milj. euroa. Peltolampi - Säöksjärvi välin vesihuoltolinjan rakentamisen budjetti vuodelle 2023 on 1,8 milj. euroa ja siitä on käytetty 1,7 milj. euroa. Muista isommista kohteista muun muassa Ojalan jätevedenpumppaamon työt jatkuvat suunnitellusti. Tähän on käytetty 0,3 milj. euroa ja budjetti vuodelle 2023 on 0,7 milj. euroa. Kaupin runkolinjan rakentaminen välillä Solkimäenraitti - Rusko etenee myös suunnitellusti, budjetti 0,7 milj. euroa.

Laitosrakentamisen toteuma on 1,2 milj. euroa. Yli miljoonan investointeja laitosrakentamisessa on kaksi. Ruskon kattorakenteiden perusparannus etenee ja valmistuu tämän vuoden puolella. Kilpailutuksen myötä toteutuksen kustannusarvio on laskenut ja ennuste on 1,4 milj. euroa. Kaupin vedenpuhdistuslaitoksen varavoimakoneen hankinta on viivästynyt. Todennäköinen toimitusajankohta siirtyy ensi vuodelle ja hankkeen ennuste tälle vuodelle on 0,1 milj. euroa.

Laitosrakentamisen jäädessä ennusteesta edistetään verkostorakentamisen puolella hankkeita esimerkiksi Hiedanrannan alueella. Tilinpäätösennuste investointien osalta on suunnitelman mukainen 24,5 milj. euroa.

Tampereen Vedellä on kolme vuodelle 2023 asetettua tuottavuuden parantamiseen tähtäävää toimenpidekokonaisuutta: analytiikkapalvelujen hyödyntäminen jätevesiverkostossa, energiatehokkuuden parantaminen ja asiakaspalvelun kehittäminen sähköisiä palveluja hyödyntämällä. Toimenpiteet ovat edenneet pääosin suunnitellusti ja niiden arvioidaan toteutuvan loppuvuoden edetessä.

Analytiikkapalvelujen hyödyntämisessä keskeinen tavoite on tutkimus- ja saneeraustoimenpiteiden vaikuttavuuden kasvattaminen vuotovesimoduulin avulla. Jäteveden erilaisien komponenttien erottelulla pyritään tunnistamaan alueelliset erityispiirteet eli vuotavuuden lähde. Analytiikan hyödyntäminen tehostaa myös häiriötilanteiden havaitsemista jätevedenpumppaamoiden toiminnassa. Vuotovesimoduuli on otettu käyttöön ja käyttöä laajennetaan. Vuotovesimoduulin avulla on löydetty tähän mennessä muutamia vuotopaikkoja. Tavoite on osa vuotovesien vähentämistä jätevesiverkostossa. Moduulin hyödyntäminen saneeraustoimenpiteiden suunnittelussa muiden tutkimustietojen kanssa on alkanut. Tietoa kerätään lisää, jotta saneeraukset saadaan kohdistumaan vuotaville alueille.

Energiatehokkuuden parantaminen sisältää kolme toimenpidettä, joista Ruskon ja Kaupinon vedentuotantolaitosten yhtäaikaisen käytön optimointiin liittyvä mallinnus on valmistunut suunnitellusti. Toisena toimenpiteenä on käynnistynyt pilottihanke, jossa kehitetään mallinnukseen pohjautuvaa vedentuotannon ja -jakelun reaaliaikaista toiminnan ohjausta käyttökustannusten optimoimiseksi. Mainituissa toimenpiteissä optimoinnin painopiste on ollut kannattavuuden parantamisessa, vesihuollon toimintavarmuus huomioiden. Kolmantena toimenpiteenä otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön verkosto- ja laitosinvestointihankkeiden elinkaarenaikaiset kannattavuustarkastelut hankinta- ja käyttökustannusten sekä energiankäytön ja ympäristövaikutusten optimoimiseksi. Toimenpide etenee pääosin suunnitellusti ja kannattavuustarkasteluja on tehty esimerkkikohteissa.

Sähköisten palvelujen hyödyntäminen asiakaspalvelussa on edennyt pääosin suunnitellusti. Sähköinen allekirjoitus on otettu käyttöön, jonka myötä siirryttiin sopimusten postittamisesta ja vastauskuorista sähköiseen allekirjoittamiseen. Myös toimenpiteenä ollut sopimusten sähköinen arkistointi on otettu käyttöön. Toimenpiteeksi asetettiin lisäksi, että vesimittarilukemien toimittamisessa käytössä olevien järjestelmien tehostamiseen ja asiakasviestintään tehdään suunnitelma. Käytävissä olevien mittareiden tiedonsiirrotta on käynnissä tutkimus, josta saadaan pohjatietoa suunnitelman laadintaan. Lisäksi on käynnissä pilottihankkeita, joissa testataan erilaisia etäluettavia vesimittarityyppejä.

Tampereen Kaupunkiliikenne

Talouden toteuma ja tilinpäätösennuste

1 000 euroa	Tot 1-8 / 2023	TP 2022	Muutettu TA 2023	TP Enn 2023
Liikelylijäämä	502	71	0	472
Nettoinvestoinnit	-270	-36	-330	-330
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1	4	20	5

Kahden ensimmäisen vuosikolmanneksen jälkeen taloudellinen tulos on selvästi budjetoidun yläpuolella. Liikevaihtoa on kertynyt runsas miljoona euroa suunniteltua enemmän. Liiketoiminnan muita tuottoja ovat lisänneet mainostulojen ohella autojen vahinkovakuutus- ja muiden korvausten kasvu. Vastaavasti ovat kohonneet erityisesti vanhenevan kaluston korjaus- ja huoltopalveluiden kustannukset. Henkilöstökuluja on nostanut lisääntyneen suoritteiden ohella palkkojen korotukset. Toisaalta vähentyneet sairauspoissaolot ovat helpottaneet kokonaiskustannusten nousua. Loppuvuoden osalta tulevat palkankorotusratkaisut kuitenkin lisäämään henkilöstökustannuksia.

Edellisvuonna kohonneet polttoaineiden hinnat olivat alkuvuodesta hienoisessa laskussa. Kesän lopulla tilanne on kuitenkin kääntynyt ja maailmanmarkkinahinnoissa on selvää nousupainetta. Tämä saattaa johtaa loppuvuodesta kohoaviin polttoainekustannuksiin ja tuloksen heikkenemiseen.

Elokuun jälkeen liiketoiminnan tulokseksi muodostuu 0,5 miljoonaa euroa, mikä ylittää vuosisuunnitelman vajaalla 0,7 miljoonalla eurolla. Kustannusten kasvun myötä tilikauden kokonaistuloksen, ennen mahdollista tuotantosopimuksen mukaista kustannusneutraalisuutta, ennustetaan päätyvän vajaaseen 0,5 miljoonaan euroon.

Vuodelle 2022 varattu 0,5 miljoonan euron suuruinen investointimääräraha kaluston korvausinvestointeihin jäi lähes kokonaan käyttämättä. Nämä investoinnit ovat aktualisoituneet vuoden 2023 aikana, hankintojen kohdistuttua kaluston riittävyttä turvaamaan hankittuihin, kahteentoista peruskorjattuun linja-autoon.

Vuoden 2023 aikana ollaan käyttöön ottamassa myös uusi suunnittelujärjestelmä, jonka kertaluontoiset aineettomien hyödykkeiden investoinnit ovat 0,06 miljoonaa euroa. Tästä investoinnista on ensimmäiset, yhteensä 40 % suuruiset, erät maksettu.

Investoinneissa tullaan lähivuosina tekemään laajamittaisempia ratkaisuja uusiutuviin käyttövoimiin ja EU-direktiivin mukaisiin säädöksiin nojautuen. Viime vuosina tekemättä jääneet linja-autokalustoon kohdistuvat uusinvestoinnit tulevat laajemmassa mittakaavassa ajankohtaisiksi vuosina 2024–2026. Kilpailutus ensimmäisistä uusista sähköbusseista vuodelle 2024 on käynnissä.